

VAIKENEMISEN LAKI

MIKSI METSÄSTYSRIKOKSET EIVÄT TULE VIRANOMAISTEN
TIETOON?

Jesse Lindholm 20172C

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto
Jesse Lindholm	Poliisi (AMK) / 2017-2
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Vaikenemisen laki – Miksi metsästysrikokset eivät tule viranomaisten tietoon?	Julkinen
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto
Pekka Björk, Yliopettaja	Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä Tässä opinnäytetyössä tutkitaan sitä, miksi metsästysrikoksista arviolta vain noin 10% tulee valvovan viranomaisen tietoon. Tämän lisäksi opinnäytetyössä tutkitaan metsästysrikollisuuteen usein yhdistettävän termin ”vaikenemisen laki” olemassa oloa ja todenperäisyyttä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, joka pohjautuu kirjallisiin lähteisiin sekä haastatteluihin. Tutkimusta varten on haastateltu viittä eri metsästyksen liittyvää asiantuntijatahoa Kainuun ja Pohjois-Savon alueilta. Haastattelumenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua haastattelua. Haastatteluiden lisäksi teoriapohjana ja haastatteluissa saadun tiedon tukena on käytetty kattavasti lakilähteinä metsästyslakia, rikoslakia ja hallituksen esityksiä sekä muina lähteinä monipuolisesti erilaisia metsästyksen ja tutkimusmenetelmiin liittyviä julkaisuja, artikkeleita, tiedotteita ja kirjallisuutta. Tutkimuksen tuloksena voidaan päätellä, että metsästysrikoksien piilorikollisuuteen liittyy useita eri tekijöitä. Merkittävimpinä seikkoina metsästysrikoksen syntymiselle voidaan pitää metsästäjän asennetta. Tutkimus osoittaa, että metsästysrikoksen ilmoittamatta jättämiseen liittyy vahvasti yhä vaikenemisen laki, pelon ilmapiiri sekä metsästysrikokseen syyllistyneiden sisäpiirin pienuus. Näiden seikkojen lisäksi syitä siihen, että metsästysrikokset eivät tule viranomaisten tietoon, on muun muassa merkittävät alueelliset erot, valvontaan liittyvät haasteet, valvonnan vähäisyys, laajat metsäalueet sekä ilmoituskanavien heikko tuntemus tai niiden puute. Metsästysrikosten ilmituloa merkittävästi parantavina asioina voidaan tutkimuksen perusteella pitää valvonnan tehostamista, aktiivista tiedottamista sekä nimettömien ilmiantokanavien lisäämistä.	
Sivumäärä 46 + 3	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
Avainsanat metsästysrikos, poliisi, rajavartiolaitos, erävalvonta, metsästyslaki, metsästyskielto	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
1.1 TUTKIMUSKYSYMYS	3
1.2 TUTKIMUSAIHEESEEN PÄÄTYMINEN.....	3
1.3 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE.....	4
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	4
2.1 HAASTATELTAVAT	5
2.2 HAASTATTELUT.....	6
2.3 MUUT TUTKIELMAT JA OPINNÄYTETYÖT	7
3 MITÄ ON METSÄSTYS?	8
3.1 METSÄSTYKSEN MÄÄRITELMÄ.....	8
3.2 METSÄSTYKSEN MUODOT.....	9
3.3 METSÄSTYSKULTTUURI SUOMESSA	10
3.4 METSÄSTYSKULTTUURIN MUUTOKSET	11
4 METSÄSTYSRIKOKSET JA MÄÄRITELMÄT.....	12
4.1 METSÄSTYSRIKOS.....	12
4.1.1 KIELLETYT PYYNTIVÄLINEET.....	13
4.1.2 MOOTTORIKÄYTTÖISEN KULKUNEUVON KÄYTÖN RAJOITUKSET	14
4.1.3 RIISTAELÄIMEN RAUHOITUS.....	15
4.1.4 METSÄSTYSRAJOITUS	15
4.1.5 KIINTIÖT, PYYNTILUVAT JA POIKKEUSLUVAT	16
4.1.6 YLEINEN TURVALLISUUS.....	16
4.2 TÖRKEÄ METSÄSTYSRIKOS	17
4.3 METSÄSTYSKIELTO.....	18
4.4 RIISTAELÄIN	19
4.5 SALAMETSÄSTYS	19
4.6 METSÄSTYSRIKOSTILASTOT.....	20
5 METSÄSTÄJIEN ASEENTEET JA TIETOISUUS LAEISTA.....	21
5.1 ASEENTEET METSÄSTYKSEEN.....	21
5.1.1 ASEENTEIDEN MUUTOKSET	22
5.1.2 ASEENTEISIIN VAIKUTTAMINEN.....	23
5.1.3 ASEENTEEN VAIKUTUS METSÄSTYSRIKOKSEN SYNTYYN.....	23
5.2 METSÄSTÄJIEN TIETOISUUS METSÄSTYKSEEN LIITTYVISTÄ LAEISTA JA OHJEISTUKSISTA	24
5.2.1 METSÄSTÄJÄTUTKINTO	24
5.2.2 METSÄSTYSRIKOKSEN SYNTYMEKANISMI.....	24
5.2.3 PIILORIKOLLISUUDEN MÄÄRÄ	25
5.2.4 TIETOISUUS TAPAHTUNEISTA METSÄSTYSRIKOKSISTA	25
6 METSÄSTYSRIKOKSIIN VAIKUTTAMINEN.....	26

6.1 RANGAISTUKSEN MERKITYS	26
6.2 KIINNIJÄÄMISEN RISKI.....	27
6.3 METSÄSTYYSRIKOSTEN ILMITULON PARANTAMINEN	28
6.4 VAIKENEMISEN LAKI.....	29
6.4.1 PELON ILMAPIIRI.....	29
6.4.2 JÄRJESTÄYTYNEISYYS	30
6.5 VALVONTA.....	31
6.5.1 RESURSSIEN RIITTÄVYYS	32
6.5.2 VALVONNAN RIITTÄVYYS.....	33
6.5.3 VALVONNAN KOHDENTAMINEN	34
6.6 ILMIANTOKANAVAT	35
6.6.1 POLIISI JA RAJAVARTIOLAITOS	35
6.6.2 METSÄHALLITUKSEN ERÄTARKASTAJAT	36
6.6.3 SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO JA MUUT.....	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	37
7.1 PARANTAMISEHDOTUKSET.....	39
7.2 POHDINTAA	40
7.3 LOPPUSANAT	42
8 LÄHTEET	44
LIITE	

1 JOHDANTO

1.1 TUTKIMUSKYSYMYS

Tutkimukseni käsittelee metsästysrikoksia ja sitä, miksi metsästysrikokset jäävät usein piilorikollisuudeksi, eivätkä teot tule viranomaisten tietoon. Arviolta ainoastaan n. 10% metsästysrikoksista tulee viranomaisten tietoon. Tämä tarkoittaa siis, että jopa n. 90% metsästysrikoksista jäisi kokonaan viranomaisten tietämättömiin. Tämä luku tuntuu suhteellisen suurelta, vaikkakin oletettavasti esimerkiksi liikennesrikoksissa luku on vieläkin suurempi. Lukua voidaan siksikin pitää suurena, että metsästysrikos edellyttää lain mukaan tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta, joka tarkoittaa sitä, että metsästysrikos ei käytännössä pääse syntymään täysin vahingossa.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat niitä perimmäisiä syitä, jotka pitävät metsästysrikokset piilossa, ja miten niihin voitaisiin vaikuttaa. Varsinainen tutkimuskysymys on miksi metsästysrikokset eivät tule viranomaisten tietoon? Tähän tutkimuskysymykseen poraudutaan tiiviisti koko tutkimuksessa, ja kartoitetaan monipuolisesti useita erilaisia näkökulmia hyödyntäen, mitkä ovat niitä erityisiä tekijöitä, jotka aiheuttavat metsästysrikollisuuden piilossa pysymisen. Tämän lisäksi tutkimuksessa selvitetään metsästysrikoksen syntymekanismia, metsästäjien asenteita, niin sanotun vaikenemisen lain olemassa oloa, metsästysrikollisuuden järjestäytyneisyyttä sekä valvonnan toimivuutta ja resursien riittävyttä sekä niiden hyödynnettävyyttä.

1.2 TUTKIMUSAIHEESEEN PÄÄTYMINEN

En itse henkilökohtaisesti harrasta metsästystä, mutta liikun luonnossa paljon. Harrastan vaeltamista, melontaa, hiihtoa, lumikenkäilyä ja maastopyöräilyä. Kaikissa näissä lajeissa liikun metsissä ja vesistöissä, ja usein myös erämaa-alueilla sekä laajoilla metsäalueilla kaikkina vuodenaikoina. Tämän lisäksi olen suorittanut erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinnon vuonna 2014 Kainuun ammattiopistossa, ja toiminut eräoppaana Kainuussa, Pohjois-pohjanmaalla sekä Uudellamaalla.

Ensimmäisen kerran törmätyäni arvioon, jossa kerrottiin, että metsästysrikoksista vain n. 10% tulee viranomaisten tietoon, pidin tätä asiaa kummallisena. Olen liikkunut paljon paikoissa, joissa vakituista asutusta ei käytännössä ole lainkaan, ja näilläkin alueilla olen lähes

poikkeuksetta aina törmännyt muihin alueella liikkuviin ihmisiin. Usein myös käyttämilleni metsäautoteillä on tullut ajoneuvoja vastaan, tai olen kuullut ajoneuvojen liikkuvan lähistöllä, yleensä siis joku aina tietää, että metsässä liikkuu joku muukin. Tässä valossa tuntui kummalliselta, etteikö joku tietäisi metsästysrikosten tapahtuvan.

Se, että en itse harrasta metsästystä, koen olevan objektiivisen tutkimustuloksen saavuttamiseksi hyvä asia, sillä minulla ei ole tutkimusta tehdessä juurikaan ennakkokäsityksiä tai ennakoasenteita metsästystä, metsästäjiä tai näiden vastustajia kohtaan. Ymmärrän metsästysrikoksiin liittyvän paljon tunteita ja ennakoasenteita, ja tätä tutkimusta tehdessäni, olen muun muassa törmännyt usein aiheeseen petoviha.

1.3 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE

Tämä opinnäytetyö rakentuu siten, että aluksi kerron, kuinka tutkimus on toteutettu ja miten tutkimustulos on saatu aikaiseksi. Sen jälkeen kerron oleellisimmat seikat liittyen metsästyksen liittyviin lakeihin ja asetuksiin sekä niiden tulkintaan. Näiden lakien ja asetusten tietäminen ja ymmärtäminen on oleellinen osa tutkimusta, jotta voidaan tulkita mikä metsästysrikos ylipäänsä on ja mistä teoista tai tekemättä jättämisistä se muodostuu. Opinnäytetyön jälkimmäinen puolisko koostuu tutkimuksen eri materiaaleista sekä tutkimuksen analyysistä sekä tuloksista. Opinnäytetyön lopuksi suoritan yhteenvedon tutkimustuloksista ja käytetyin tutkimusmenetelmin saadun arvioin nykytilanteen parantamiseksi.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Seuraavassa luvussa kerron, miten tutkimus on käytännössä toteutettu, ja miten tutkimustulos on saatu aikaiseksi. Lisäksi kerron muista opinnäytetöistä, joissa aihealue on jossain määrin sivunnut metsästystä, metsästysrikoksia tai salametsästystä.

Tutkimuksen toteutustavaksi on valikoitunut kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, joka pohjautuu pääosin haastatteluihin. Tähän tutkimusmetodiin olen päätenyt käytännössä siksi, että tutkimuksen kohteesta ei ole saatavilla kirjallista materiaalia juurikaan, joten tällä tutkimusmenetelmällä ja toteutustavalla koen pääseväni mahdollisimman lähelle metsästysrikollisuutta ilmiönä. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää on hyvä käyttää silloin, kun ilmiöstä halutaan saada syvällisempi näkemys ja ymmärtää, kuinka esimerkiksi metsästys-

rikollisuus ilmiönä toimii. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää on tässä tutkimuksessa käytetty siksikin, että muun muassa metsästysrikollisuuteen liittyvää vaikenemisen lakia voidaan pitää ilmiönä tunnettuna, mutta sen syitä ei ole voitu tarkalleen määrittää. Tutkimuksen edetessä on tutkimusmenetelmä osoittautunut toimivaksi ja onnistuneeksi, sillä haastatteluissa on tullut esille tietoa ja asioita, joita en tutkimuksen alussa ollut ottanut itse huomioon. (Kananen 2015, s. 70 – 73.)

Tutkimus on toteutettu pääosin haastattelemalla metsästyksen harrastajia sekä erityisesti metsästysrikoksiin perehtyneitä viranomaisia. Haastatteluilla on saatu tutkimuksen tueksi empiiristä tietoa metsästyksestä sekä metsästysrikollisuudesta ilmiönä. Haastattelumuotona on käytetty käytännössä puolistrukturoitua haastattelua, jonka katsoin sopivaksi haastattelumuodoksi aiheeseen soveltuvain variaatioin toteutettuna. Haastattelukysymykset ovat olleet samat kaikille haastateltaville, mutta niiden esittämisjärjestys on saattanut vaihdella haastattelutilanteen mukaan. Strukturoitujen kysymysten käyttö yhdistetään usein kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimusmenetelmään, mutta sitä voidaan soveltuvasti käyttää myös kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Strukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat ennalta määriteltä ja kaikille haastateltaville samat ja varustettu vastausvaihtoehdoilla. Tässä tutkimuksessa ja haastatteluissa on kuitenkin haastateltavat vastanneet vapaalla sanalla annettuihin eksakteihin kysymyksiin, joten kyseessä ei ole täysin strukturoitu haastattelumuoto. (Kananen 2017, s. 88 – 94.)

Tämän lisäksi tutkimuksen aihealueen selventämiseksi lähteinä on käytetty muun muassa metsästyslakia, rikoslakia, ampuma-aselakia, luonnonsuojelulakia sekä hallituksen esityksiä. Muina lähteinä on käytetty mediaa ja eri metsästysaiheisia, sekä metsästyksen välittömästi tai välillisesti liittyviä julkaisuja, joita on käytetty tapauskohtaisesti yksittäisten tietojen selvittämiseksi ja selventämiseksi.

2.1 HAASTATELTAVAT

Tutkimusta varten on haastateltu neljää eri viranomaista, jotka kaikki toimivat metsästystä ja luonnonvararikoksia valvovina viranomaisina, sekä lisäksi tutkimusta varten on haastateltu aktiivista metsästyksen harrastajaa lisäämään pelkästään metsästäjän näkökulmaa asiaan liittyen. Viranomaisista haastateltavina ovat olleet Metsähallituksen erätarkastaja, Rajavartiolaitoksen metsästysrikoksiin perehtynyt vanhempi rajavartija, poliisipäällystöön kuuluva metsästysrikoksiin erikoistunut ylikomisario sekä poliisimiehistöön kuuluva met-

sästysrikoksiin perehtynyt vanhempi konstaapeli. Tutkimuksen kannalta merkittävä seikka on se, että kaikki haastateltavat ovat pitkänlinjan metsästysharrastajia, ja heillä kaikilla on usean vuosikymmenen mittainen metsästäjä tausta. Tutkimukseen ei ole haastateltu metsästyksen vastustajia tai luonnonsuojeluun erikoistuneita tahoja. Tämä asia tulee ottaa huomioon tutkimuksen tulosta arvioitaessa.

On sattumaa, että haastateltavat ovat kaikki miehiä ja iältään varsin lähellä toisiaan. Haastateltavia valikoidessa, ei tähän asiaan ole kiinnitetty huomiota, vaan haastateltavat ovat valikoituneet heidän asemansa ja asiantuntijuuden perusteella. Tutkimustuloksen kannalta haastateltavien ikä- ja sukupuolijakaumalla ei liene oleellista merkitystä, vaan kuvastaa enemmänkin sitä, mikä on keskimääräinen ikä- ja sukupuolijakauma metsästyksen harrastajissa. (kts. luku 3.4 metsästyskulttuurin muutokset.)

Kaikki haastateltavat toimivat Kainuun tai Pohjois-Savon alueella, joten tutkimustulosta analysoitaessa tulee ottaa huomioon alueelliset poikkeavuudet sekä erikoisuudet. Alueilla on mm. koko maan mittakaavassa runsaasti suurpetoja, joka näkyy erityisesti suurpetoihin kohdistuvassa metsästyksessä.

2.2 HAASTATTELUT

Haastatteluista neljä viidestä on toteutettu kasvotusten, ja yksi aikataulujen yhteensovittamisen vaikeuksien takia sähköpostitse. Kaikille haastateltaville on esitetty täsmälleen samat kysymykset (kts. liite). Ainoastaan metsästäjän näkökulmaa edustavalle esitetyistä kysymyksistä on jätetty pois pelkästään viranomaisen resursseihin liittyvät kysymykset, mutta hänellekin on annettu kysymyksen olemassaolo tiedoksi ja mahdollisuus vastata kysymyksiin.

Haastattelujen pituudet ovat vaihdelleet 1,5 tunnin ja 4,5 tunnin välillä. Haastatteluiden pituuksien suurehko vaihteluväli johtuu siitä, että haastatteluissa on tullut usein esille myös aiheita, jotka liittyvät yleisesti metsästyksen ja metsästystapahtumiin varsinaisten haastattelukysymysten ulkopuolelta. Näitä tietoja on hyödynnetty tutkimuksessa soveltuvin osin, ja mikäli se on saatuun tietoon nähden ollut soveliaista.

Kasvotusten toteutetuista haastatteluista on tehty haastattelu tilanteessa tarkat muistiinpanot, jotka on käytännössä propositiotasoisesti litteroitu, eli sanoman varsinainen ydinsisältö on kirjoitettu ylös (Kananen 2017, s. 135). Tämän jälkeen kaikki haastattelut on vapaa-muotoisesti koodattu yhdeksi isoksi tietopaketti, josta ei erotu yhden yksittäisen haasta-

teltavan mielipide, ellei tekstissä ole asiaa toisin mainittu, ja ellei sen ole katsottu asiayhteyden säilymisen kannalta oleelliseksi. Tutkimustulos on näin ollen kaikkien haastattelijien yhteenlaskettu summa.

2.3 MUUT TUTKIELMAT JA OPINNÄYTETYÖT

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni tutustuin myös muihin valitsemaani aiheeseen välillisesti tai välittömästi liittyviin opinnäytetöihin. Seuraavassa kerron lyhyesti näistä muista opinnäyte- ja pro gradu töistä.

Jenna Harhala on tehnyt vuonna 2015 Vaasan ammattikorkeakoululle opinnäytetyönä metsästysrikoksiin liittyen otsikolla ”metsästyslaki ja -rikollisuus Suomessa”. Harhala käy työssään läpi metsästystä ja siihen liittyvää rikollisuutta hyvin yleisesti, käyttäen muun muassa joitain esimerkkitapauksia. Harhala käyttää työssään termiä ”vaikenemisen laki” kuvastamaan metsästäjien keskuudessa oletettavasti vallitsevaan tilaan. Tämä Harhalan käyttämä termi osaltaan vaikutti oman opinnäytetyöni aiheen ja otsikon valintaan. Harhala on käyttänyt työnsä lähteenä esimerkkitapauksia, kirjallisuutta ja lakitekstejä. (Jenna Harhala, Metsästyslaki ja rikollisuus Suomessa, 2015.)

Kalevi Partanen on tehnyt vuonna 2016 poliisiammattikorkeakoululle opinnäytetyön otsikolla ”metsästysrikosten esitutkinta, tunnusmerkistön ja tahallisuuden ilmeneminen metsästysrikosten esitutkinnassa”. Opinnäytetyössä tarkastellaan poliisin esitutkinnassa ilmenevää tunnusmerkistöä ja tahallisuutta. Tutkimuksen lähteenä Partanen on käyttänyt Lapin ja Itä-Suomen poliisilaitosten esitutkintapöytäkirjoja sekä erilaisia lainopillisia lähteitä. (Kalevi Partanen, Metsästysrikosten esitutkinta, tunnusmerkistön ja tahallisuuden ilmeneminen metsästysrikosten esitutkinnassa, 2016.)

Opinnäytetöiden lisäksi metsästysrikoksia aiheena sivuavia tai niihin suoraan liittyviä tutkimuksia on tehty muun muassa Itä-Suomen yliopistossa, jossa Juha Niemelä on toteuttanut pro gradu tutkielman otsikolla ”Pakkokeinot metsästysrikosten esitutkinnassa” vuonna 2017, ja Oulun yliopistossa, jossa Johanna Suutarinen on tehnyt pro gradu tutkielman otsikolla ”Laittomuuksien ekologia. Salametsästyksen vaikutukset luvallisesti metsästettäviin susipopulaatioihin ihmisen hallitsemassa elinympäristössä” vuonna 2019. (Juha Niemelä, Pakkokeinot metsästysrikosten esitutkinnassa, 2017; Johanna Suutarinen, Laittomuuksien ekologia, 2019.)

Oma opinnäytetyöni poikkeaa edellä mainituista opinnäytetöistä paitsi tutkimuskysymykseltään, myös tutkimusmenetelmältään, ollen töistä ainoa, jonka lähteet perustuvat pääosin asiantuntija haastatteluihin. Edellä mainitut työt ovat tukeneet tätä tutkimusta ja osaltaan korostaneet tarvetta tämän tutkielman tutkimuskysymyksen selvittämiseksi.

3 MITÄ ON METSÄSTYS?

3.1 METSÄSTYKSEN MÄÄRITELMÄ

”Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleva etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.” (metsästyslaki 2 §, 28.6.1993/615.)

Metsästyslaki määrittelee metsästyksen edellä mainitulla tavalla, ja se antaa hyvän pohjan sille, miten metsästystä ylipäätään voidaan määritellä.

Metsästystä tapahtumana ei voitane kuitenkaan määritellä pelkästään metsästyslain perusteella, sillä metsästykseseen liittyy paljon omaa perinnettä, kulttuuria ja toimintatapoja. Metsästyksen tavat ja kulttuuri voi olla monelle kaupungissa asuvalle tai metsästyksen perehtymättömälle varsin vierasta, mutta harvaan asutuilla alueilla metsästykseen opitaan usein jo lapsuuden varhaisilta vaiheilta. On tietenkin selvää, että tällöin myös tavat ja kulttuuri ainakin jossain määrin periytyy sukupolvelta toiselle.

Metsästys harrastuksena on varsin soveltuva niin miehille kuin naisillekin, ja etenkin naisten määrä metsästyskortin lunastaneista on viime vuosina kasvanut vauhdilla. Metsästys on tänä päivänä myös kaiken ikäisten harrastus. Vuonna 2013 nuorimmat metsästyskortin lunastaneet olivat alle 10 vuotiaita, ja vanhimmat yli 90 vuotiaita. Tilastollisesti metsästys on kuitenkin aktiivisinta miehissä ikäluokassa 55-59 vuotiaat, sekä naisissa 45-49 vuotiaat. (Suomen riistakeskus 8.1.2014.)

Suurimmalle osalle metsästäjistä itse metsästystapahtuma on tärkeämpää kuin pakonomainen saaliin saaminen. Metsästys on metsästyshyönteisille sosiaalinen tapahtuma ja harrastus siinä missä monelle muulle jalkapallo tai jääkiekkokin. Sen lisäksi metsästyksen harrasta-

miseen kuuluu olennaisena osana ulkona liikkuminen, luonnossa oleminen, erätaidot ja monet muut asiat, mitä yleisesti harrastuksen hyvänolon tuottavina asioina pidetään.

Metsästyksellä on myös merkittävä rooli taimikoiden ja metsien suojelussa, kuin myös vaikkapa liikenneturvallisuuden lisäämisenä kannanhoidollisen metsästyksen tuotteena. Vuonna 2018 riistanhoitomaksun maksaneita henkilöitä oli n. 303 000, joista n. 202 000 kävi aktiivisesti metsästävässä (luonnonvarakeskus, metsästyks 2018, 24.7.2019).

Haastatteluja tehdessä, myös haastateltavat kertoivat, että heillä ei metsästyksen liity pakonomainen saaliin saamisen tarve, vaikkakin muun muassa hirvenmetsästyksestä voidaan saada myös konkreettista lisäravintoa. Yleisesti metsästyks on yhteinen harrastus, johon liittyy yhdessä tekeminen ja luonnossa liikkuminen hyvin voimakkaasti. Metsästyksessä voidaan pitää merkittävänä tekijänä myös luonnon- ja luontoarvojen kunnioittamista.

3.2 METSÄSTYKSEN MUODOT

Seuraavassa käsittelen tyypillisimpiä metsästyksen muotoja. Metsästysmuotoja on hyvin monenlaisia, ja kaikkien erilaisten metsästystapojen ja –menetelmien läpikäynti olisi kokonaisuudessaan valtava tietopaketti. Ymmärtääksemme paremmin metsästyks ja etenkin metsästyksen liittyvien rikosten syntyä, on hyvä tietää millaisia ovat yleisimmät metsästyksmenetelmät.

Nykymetsästyksen yleisimpiä muotoja ovat ampuma-aseella tapahtuva metsästyks, jousella tapahtuva metsästyks sekä ansa- ja loukkupyynti.

Näkyvin metsästyksen muoto suomessa lienee syksyllä tapahtuva hirvenmetsästyks, jonka ainoa mahdollinen muoto on ampuma-asetta käyttäen. Monelle onkin tuttu näky syksyisen maantien reunassa palaveriaan pitävä punalakkisten metsästäjien joukko. Hirvenmetsästyksessä on säädelty erityisen tarkasti millaisia ampuma-aseita ja luoteja siinä tulee käyttää. Hirvenmetsästyksessä käytetään usein myös koira, joka on erikseen metsästyksen koulutettu. Lisäksi hirveä ampuvan on suoritettava erillinen ampumakoe. (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019.)

Jousella tapahtuva metsästyks on rajattu niin, että suurimpia jousella pyydyttäviä riistaeläimiä ovat metsästyksasetuksen mukaan metsäpeura, valkohäntäpeura ja villisika. Jousiaseen minimivaatimus on 180 Newtonmetrin jännitysvoiman vaativa tehokkuus. (metsästyksasetus 20 §, 23.5.2019/703)

Loukkupyynti tarkoittaa tyypillisimmillään eläimen pyydystämistä elävänä loukkuun. Yleisimpiä loukkupyynnin kohteita ovat Suomessa minkki sekä supikoira. Loukkupyynnissä käytettävän loukun tulee olla sellainen, että sillä pyydetty eläin sopii loukun lauetua loukussa seisomaan ja makaamaan luonnollisessa asennossa loukkaamatta itseään. Loukku tulee pystyä myös tarkistamaan vähintään kerran vuorokaudessa. (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019.)

Loukkupyynnin rinnalla muun muassa minkkiä ja näätää pyydetään myös raudoilla. Pyyntiraudoista on määritelty, että ne tulee olla niin tehokkaat, että ne lauetessaan aiheuttaa pyydetylle saaliseläimelle välittömän kuoleman. Niitä ei myöskään tule asettaa muille eläimille, kuin pyydettyväälle, tai ihmiselle vaarallisesti. (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019)

Esimerkiksi Kuusamossa on jouduttu vuonna 2019 lopettamaan karhu, joka oli oletettavasti jo yli vuosi sitten astunut näädänrautoihin, ja on kulkenut näädänrauta jalassaan arviolta yli vuoden ajan. Tällainen on varsin tyypillinen esimerkki siitä, mitä saattaa pahimmillaan tapahtua, jos pyyntiraudat on asetettu muille lajeille vaarallisesti. (Iltalehti 5.7.2019, Toivanen.) Tällaisessa tapauksessa loukkaantunut karhu voi olla myös ihmiselle vaarallinen.

Ansapyynti on nykyaikana jo melko harvinaista, mutta esimerkiksi Lapissa edelleen monelle paikalliselle metsästyksen harrastajalle merkittävä tulonlähde. Ansalangoilla pyydytetään useimmin juuri tunturialueilla viihtyviä kanalintuja sekä jonkin verran kettuja. (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019)

3.3 METSÄSTYSKULTTUURI SUOMESSA

Suomalaisella metsästykskulttuurilla on pitkät perinteet ja metsästys on kaupungistuvassa Suomessa edelleen merkittävä harrastus. Vuosittain riistanhoitomaksun maksaa reilut 300 000 metsästyksen harrastajaa (luonnonvarakeskus 2018, luettu 13.9.2019). Metsästäjät, jotka maksavat riistanhoitomaksun, kuuluvat myös tuolloin johonkin riistanhoitoyhdistykseen (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019). Metsästyksseuraan kuuluminen ei ole välttämättömyys, mutta se antaa varmasti metsästysharrastukselle erilaisia ulottuvuuksia.

Suomalaisen metsästykskulttuurin yksi merkittävimpiä toimijoita on metsästäjäliitto, joka on mm. julkaissut jokaiselle metsästäjälle suunnatun metsästysetiketin. Etiketillä määritetään hyvät ja ennen kaikkea kestävät metsästystavat ja yhteiset pelisäännöt, joita toivottaisiin jokaisen metsästyksen harrastavan noudattavan. (Metsästäjäliitto, luettu 16.8.2019.)

Metsästys on ennen kaikkea harrastus, johon liittyy merkittävänä osana luonnossa liikkuminen ja luonnosta nauttiminen. Siksi luonnontuntemus ja erätaidot ovat huomattava osa metsästyskulttuuria. Parhaimmillaan metsästys on mukavaa yhdessäoloa ja luonnosta nauttimista ja usein onkin niin, että itse saalis on toissijainen asia.

3.4 METSÄSTYSKULTTUURIN MUUTOKSET

Tutkimuksessa käytettyjen haastatteluiden yhtenä osa-alueena oli metsästyskulttuuri ja sen muutokset Suomessa (kts. liite). Kaikilta viideltä haastateltavalta kysyttiin mielipidettä ja arviota metsästyskulttuurin nykytilasta, sen muutoksista ja siitä, millaiseksi sen haluttaisiin muuttuvan.

Kaikki haastateltavat ovat sitä mieltä, että yleinen metsästyskulttuuri on Suomessa mennyt edellisen 20 vuoden aikana parempaan suuntaan. Alkoholin käyttö jahtiporukoissa on vähentynyt ja kunnioitus määräyksiä kohtaan on kasvanut, mutta edelleen metsästäjissäkin riittää niitä, jotka eivät kaikkia ohjeistuksia ja lakeja kunnioita. Näiden yksilöiden määrä on tosin haastattelutietojen mukaan selvästi vähentynyt. Viranomaisten haastatteluista käy ilmi, että metsästyskulttuurissa on myös merkittäviä alueellisia eroja, ja joillakin alueilla kunnioitus säännöksiä kohtaan on heikompaa kuin toisilla alueilla. Sääntöjen kunnioituksen puuttuminen korostuu haastattelutietojen mukaan alueilla, joissa metsästyksen valvonta on vähäisempää.

Kolme viidestä haastateltavasta arvioi metsästyksen ”ukkoutuvan” seuraavan 20 vuoden aikana. Vaikka tilastot osoittavat, että riistanhoitomaksun suorittaneista metsästyksen harrastajista jatkuvasti suurempi osa on naisia, on kuitenkin huomion arvoista se, että metsästäjien keski-ikä on varsin korkea. Riistanhoitomaksun suorittaneiden miesten suurin ikäryhmä onkin 55 – 59 vuotiaat, kun naisissa suurin ikäryhmä on 45 – 49 vuotiaat. (Suomen riistakeskus, luettu 2.8.2019)

Kaikkiaan haastateltavien toiveena tulevaisuuden suhteen oli, että metsästyksen tulevaisuus olisi juuri nuoremman sukupolven käsissä. Metsästystä harrastavien luonto- ja lajituntemuksen on koettu jossain määrin menneen heikompaan suuntaan ikäryhmästä riippumatta.

Yksittäisinä mielipiteinä haastatteluista metsästyskulttuurin suhteen huomionarvoisia seikkoja oli muun muassa suurpetojen hyväksymisen asteittainen kasvaminen, metsästykseseen liittyvän oheistoiminnan, kuten koiraharrastuksen ja metsänhoidon lisääntyminen sekä

mahdollinen metsästyksen kaupallistumisen sekä metsästysmatkailun lisääntyminen. Joiltain osin koettiin myös nykytekniikan helpottavan varsinaista metsästystapahtumaa siinä määrin, että metsästys on tullut yhä helpommin toteutettavaksi. Tämän asian varjopuoli on se, että se myös houkuttelee metsästyksen pariin helpomman saaliin toivossa, jolloin pelisäännöt saattavat joiltain osin unohtua.

4 METSÄSTYSRIKOKSET JA MÄÄRITELMÄT

Seuraavassa luvussa käsittelen metsästysrikkoksia ja niiden määritelmiä, sekä niihin välittömästi liittyviä muita lain kohtia, jotka olen katsonut aiheelliseksi tämän tutkimuksen kannalta käsiteltäväksi. Tutkittaessa metsästysrikollisuuden tunnusmerkistön toteutumista, tulee olla tietoinen siitä, mikä tunnusmerkistö on. Metsästysrikoksiin liittyvä tunnusmerkistö on usealta kohdaltaan varsin monimutkainen ja vaikeaselkoinen, siksi olen katsonut tarkoituksenmukaiseksi kertoa tässä luvussa tunnusmerkistö käytännössä kokonaisuudessaan.

Rikoslain luku 48 a käsittelee luonnonvararikoksia. Luvussa 48 a on määritelty myös metsästyksen liittyviä lakeja, muun muassa 1 § metsästysrikkoksen, 1 a § törkeän metsästysrikkoksen, 4 § laittoman saaliin kätkemisen, 4 a § törkeän laittoman saaliin kätkemisen sekä 6 § metsästyskiellon tunnusmerkistön. Näiden lisäksi rikoslain 28 luvun 10 § määrittelee luvattoman pyynnin tunnusmerkistön.

4.1 METSÄSTYSRIKOS

Metsästysrikos määritellään rikoslain 48 a 1 §:n mukaan seuraavasti:

”Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti

1) metsästää käyttäen metsästyslaissa (615/1993) kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta,

2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa tai -rajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa, hirvieläimen pyyntilupaa tai poikkeuslupaa tai [\(11.3.2011/232\)](#)

3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta, on tuomittava metsästysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.” (Rikoslaki 48 a luku 1 §, 14.6.2002/515.)

Metsästysrikoksen syntyminen edellyttää siis tahallisuutta tai vähintään törkeää huolimattomuutta. Näin olleen vahingon mahdollisuus metsästysrikoksen syntymisessä on poissuljettu, kuten myös pakkotilassa tehdyt kaadot. Törkeä huolimattomuus on sisällytetty hallituksen esityksessä metsästysrikokseen esityksessä vuonna 2001 (Hallituksen esitys, 203/2001).

Huomioitavaa moneen muuhun rikoksen tunnusmerkistöön verrattuna on se, että metsästysrikoksessa ei ole erikseen säädelty yrityksen rangaistavuutta. Tämä selittyy sillä, että metsästyslaissa on metsästystapahtumaan periaatteessa jo sisällytetty yritys (metsästyslaki 2 §, 28.6.1993/615). Tämä tulee ilmi tämän opinnäytetyön luvussa 3 ”mitä on metsästys?”.

4.1.1 KIELLETYT PYYNTIVÄLINEET

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 1 viitataan kiellettyihin pyyntivälineisiin. Metsästyslain 33 §:ssä määritellään kielletyt pyyntivälineen sekä pyyntimenetelmät, joihin viitataan metsästysrikoksen määritelmässä (RL 48 a 1 §). Metsästyksessä kiellettyjä pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä ovat räjähteet, myrkyt ja myrkytetty tai tainnuttavaa ainetta sisältävät syötit, tainnuttavat ja tappavat elektroniset laitteet ja sähkölaitteet, yöammuntaa varten tarkoitetut tähtäyslaitteet, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa, keinotekoiset valonlähteet ja kohteita valaisevat laitteet sekä peilit ja muut häikäisevät laitteet, linnunliimat, lintuverkot ja koukut, toimintavaltaaan automaattiset aseet sekä sellaiset itselataavat aseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kolme patruunaa, kaasun tai savun avulla pyydystäminen tai tappaminen, elävien eläinten käyttö houkuttimena, haudat ja ansat, joihin on sijoitettu ampuma-ase tai keihäs tai muu näihin verrattava väline, sekä muut vastaavanlaiset pyyntilaitteet, jotka ovat

ihmisille tai kotieläimille vaarallisia, raudat, jotka eivät tapa heti, varsijousi tai sitä vastaava jousiase, keihäs, vipukeihäs, harppuuna tai muu niitä vastaava ase, puhallusputki sekä ääntä synnyttävä koneellinen laite. Edellä mainitusta poiketen keinotekoisien valonlähteen käytön kiellosta voidaan kuitenkin poiketa käyttämällä kiinteää keinovaloa villisian metsästyksessä ruokintapaikalla. (Metsästyslaki 33 §, 8.5.2015/583.)

Näiden menetelmien lisäksi, metsästykseseen liittyy myös kieltoja ja rajoituksia. Vesilintujen metsästyksessä ei saa käyttää lyijyhauleja. Riistanisäkkäiden metsästyksessä ei saa käyttää toiminnaltaan tai käytötavaltaan valikoimattomia verkkoja. (Metsästyslaki 33 §, 8.5.2015/583.)

Jos karhun metsästykseseen on myönnetty poikkeuslupa metsästyslain 41 a §:n 3 tai 4 momentin nojalla, tarkoittaa se sitä, että metsästyksessä ei saa käyttää haaskaa eikä ihmisen perustamaa ravintoon tai hajuun perustuvaa karhun houkutinta, karhua ei saa nurmipeltoa lukuun ottamatta ampua pellolta, jolta satoa ei ole korjattu ja karhua ei saa ajaa eikä ampua pesästä. (Metsästyslaki 33 §, 8.5.2015/583.)

Metsästyslain 41 a §:n momentit 3 ja 4 tarkoittaa sitä, että poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi ja että edellä mainitussa tarkoitettu rauhoituksesta poikkeaminen voidaan järjestää poronhoitoalueella myös maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa määritellyn alueellisen kiintiön nojalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kiintiön myöntämisen edellytyksistä ja alueellisen kiintiön nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta. Suomen riistakeskus vastaa alueellisen kiintiön nojalla sallitun rauhoituksesta poikkeamisen seurannasta. (Metsästyslaki 41 a §, 18.2.2011/159.)

4.1.2 MOOTTORIKÄYTTÖISEN KULKUNEUVON KÄYTÖN RAJOITUKSET

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 1 viitataan moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoituksiin. Metsästyslaissa määritellään moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoituksista siten, että riistaeläintä ei pyyntitarkoituksessa saa hätyyttää tai jäljittää ilma-aluksella taikka maalla kulkevalla moottorikäyttöisellä ajoneuvolla eikä aluksella tai veneellä moottorin käydessä. (Metsästyslaki 32 §, 28.6.1993/615.)

Riistaeläintä ei saa ampua ilma-aluksesta taikka maalla kulkevasta moottorikäyttöisestä ajoneuvosta eikä näiden suojasta tai välittömästi pysäyttämisen jälkeen sataa metriä lähempänä näitä eikä myöskään aluksesta tai veneestä moottorin käydessä. (Metsästyslaki 32 §, 28.6.1993/615.)

Edellä mainitusta poiketen, haavoittuneen riistaeläimen saa lopettaa merialueella aluksesta tai veneestä moottorin käydessä. (Metsästyslaki 32 §, 28.6.1993/615.)

4.1.3 RIISTAELÄIMEN RAUHOITUS

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 2 viitataan riistaeläimen rauhoittamiseen, ja metsästyslain 37§:ssä määritellään riistaeläimen rauhoittamisesta. Jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määrääjäksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä. (Metsästyslaki 37 §, 18.2.2011/159.)

Metsästyslain 39 §:ssä tarkoitetulla riistansuoja-alueella voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Riistasuoja-alueella tarkoitetaan aluetta, jossa olosuhteet riistan oleskelulle ja lisääntymiselle ovat saarella tai saariryhmällä tai muulla selvästi määritellyllä alueella erityisen suotuisat, ja alue on erikseen maa- ja metsätalousministeriön riistasuoja-alueeksi määrittämä. Susi, karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat aina rauhoitettuja. (Metsästyslaki 37 § ja 39 §, 18.2.2011/159.)

4.1.4 METSÄSTYSRAJOITUS

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 2 viitataan metsästysrajoitukseen, ja metsästyslain 38 §:ssä määritellään metsästysrajoituksista. Mikäli riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen

sen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnustemerkillä. (Metsästyslaki 38 §, 10.7.2017/504.)

Rajoitus tai kielto voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kielto tulee kumota ennen määräajan päättymistä (Metsästyslaki 38 §, 10.7.2017/504.)

4.1.5 KIINTIÖT, PYYNTILUVAT JA POIKKEUSLUVAT

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 2 viitataan metsästyksen kiintiöihin sekä lupiin. Metsästyslain 10 §:ssä määritetään, että metsästykseseen on oltava pyyntilupa tai metsästyksessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettyä alueellista kiintiötä, jos metsästyksessä aiheutuu muun kuin 26 §:ssä mainitun riistaeläinlajin kannan vaarantuminen tai jos riistaeläinlajin metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla metsästettävistä riistaeläinlajeista, pyyntiluvan ja alueellisen kiintiön myöntämisen edellytyksistä sekä myöntämisessä noudatettavasta menettelystä ja muista pyyntilupaa koskevista seikoista sekä pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta. (Metsästyslaki 10 §, 18.2.2011/159.)

Pyyntilupien ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavan metsästyksen vuotuista saalismäärää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Suomen riistakeskus myöntää 1 momentissa tarkoitetun pyyntiluvan sekä vastaa alueellisen kiintiön nojalla sallitun metsästyksen seurannasta. (Metsästyslaki 10 §, 18.2.2011/159.)

4.1.6 YLEINEN TURVALLISUUS

Metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 momentin kohdassa 3 viitataan yleiseen turvallisuuteen, ja metsästyksen yleisestä turvallisuudesta määritellään pääosin metsästyslain 3. luvussa. Kuten metsästysrikoksen määritelmäänkin kuuluu, met-

sästys ei saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle (Metsästyslaki 20 §, 28.6.1993/615).

Tämän lisäksi merkittävimpiä turvallisuuteen liittyviä seikkoja on määritelty metsästyslain 25 §:ssä. Ilman rakennuksen tai alueen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa eläintä ei saa ampua 150:tä metriä lähempänä sellaista rakennusta, jossa asutaan, eikä riistaeläintä saa etsiä pihasta tai puutarhasta eikä metsästystarkoituksessa saa kulkea viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu tai koottu. Riistaeläintä ei saa myöskään ampua rautatien tai yleisen tien yli, eikä riistaeläimen tai ampujan ollessa yleisellä tiellä. Metsäkanalintua ei saa ampua myöskään sen tai ampujan ollessa yksityisellä tiellä. (Metsästyslaki 25 §, 28.6.1993/615.) Metsästäjän tutkinnolla pyritään varmistamaan metsästyksen yleinen turvallisuus ja tietoisuus metsästyksen liittyvistä laeista ja säännöistä.

4.2 TÖRKEÄ METSÄSTYSRIKOS

Törkeä metsästysrikos määritellään rikoslain 48 a luvussa 1 a §:ssä seuraavasti:

” Jos metsästysrikoksessa

- 1) rikos tehdään erityisen raa’alla tai julmalla tavalla,
- 2) rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä,
- 3) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- 4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai
- 5) tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä metsästysrikoksesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.” (Rikoslaki 48 a luku 1 a §, 11.3.2011/232.)

Törkeän metsästysrikoksen tunnusmerkistön täytyminen edellyttää ensisijaisesti siis metsästysrikoksen tunnusmerkistön täyttymistä. Törkeä metsästysrikos on määritelmänä varsin

tuore, sillä se on tullut rikoslakiin vasta vuonna 2011. Törkeän tekemuodon lisäämisellä haluttiin hallituksen esityksen mukaan ankaroittaa paitsi rangaistuskäytäntöä, myös pidentää metsästyskieltoa sekä ottaa huomioon hyödyn menettäminen ja rikosentekovälineen menetys. Näillä seuraamusten muodostamalla kokonaisuudella on voitu arvioida olevan ennalta ehkäisevää vaikutusta sekä suunnitelmallisiin, että mielijohteesta toteutettuihin törkeisiin metsästysrikoksiin. (Hallituksen esitys, 221/2010.)

Törkeitä metsästysrikoksia tulee ilmi Suomessa melko vähän vuositasolla. Tilastojen mukaan Suomessa tehdään törkeitä metsästysrikoksia n. 12,8 kpl vuosittain, kun tarkastellaan tilastoa edeltävän viiden vuoden ajalta (Poliisi, ympäristörikoskatsaus 2019). Tämä tuskin kuitenkaan vastaa todellisuutta, sillä arviolta vain n. 10% kaikista metsästysrikoksista tulee viranomaisten tietoon.

4.3 METSÄSTYSKIELTO

Rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä määritellään metsästyskiellosta seuraavaa:

”Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava on samalla määrättävä metsästyskieltoon vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä.

Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästäystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon määrättävä on samalla velvoitettava luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle. Metsästyskielto tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta. (11.3.2011/232)

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästää eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla. (11.3.2011/232)

Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti.” (Rikoslaki 48 a luku 6 §, 14.6.2002/515.)

Huomioitavaa on, että hallituksen esityksessäkkin mainitusti myös syyntakeettomaksi todettu, sekä rangaistukseen tuomitsematon voidaan määrätä metsästyskieltoon. Huomioitavaa on myös, että metsästyskiellon määrää tuomioistuin. Metsästyskiellolla on nimenomaan pyritty saamaan ennaltaehkäisevä vaikutus metsästysrikosten syntymiseen. (Hallituksen esitys, 221/2010.)

4.4 RIISTAELÄIN

Jotta voidaan tulkita metsästyslakia ja rikoslakia metsästyksen liittyvien lakien osalta, pitää tiedostaa, mitä ovat laissa määritellyt riistaeläimet. Esimerkiksi metsästysrikoksen tunnusmerkistössä rikoslain 48 a luvun 1 § 1 momentin kohdassa 2 viitataan riistaeläimeen.

Metsästyslain 5 §:ssä määritellään riistaeläimiksi villikani, metsäjänis, rusakko, orava, euroopanmajava, kanadanmajava, susi, tarhattu naali, kettu, karhu, mäyrä, kärppä, hilleri, saukko, näätä, ahma, ilves, itämerennorppa, kirjohylje, halli, villisika, kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäkauris, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura ja mufloni sekä linnuista kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäSORSA, tavi, haapana, jouhisorsa, heinäTAVI, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky. (Metsästyslaki 5 §, 13.7.2018/555.)

Tämän lisäksi on hyvä tietää mitä ovat myös rauhoittamattomat eläinlajit. Metsästyslain 5 §:ssä määritellään rauhoittamattomiksi lajeiksi metsämyyrä, vesimyyrä, kenttämyyrä, peltomyyrä, lapinmyyrä, isometsähiiri, isorotta ja kotihiiri, sekä linnuista korppi (poronhoitoalueella), varis, harakka, naakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas. Tämän listan jatkeeksi lisätään villiintynyt kissa, johon sovelletaan mitä rauhoittamattomasta eläimestä säädetään. (Metsästyslaki 5 §, 13.7.2018/555.)

4.5 SALAMETSÄSTYS

Usein kuulee metsästysrikoksista puhuttaessa käytettävän termiä salametsästys. Salametsästys on kuitenkin termi, joka tulee erotella varsinaisista lainmukaisista määritelmistä.

Suomen laki ei tunne termiä salametsästys, mutta kansankielessä se usein yhdistetään sanoihin metsästysrikos tai törkeä metsästysrikos. Mahdollisesta kansankielisyydestä johtuen, myös maa- ja metsätalousministeriö on laatinut tiedotteen nimikkeellä ”salametsästys”, mutta tiedotteessa käsitellään otsikon ”salametsästys” alla metsästysrikosta, törkeää metsästysrikosta sekä luvatonta pyyntiä. (Maa- ja metsätalousministeriö, luettu 1.8.2019.) Salametsästyksellä kuitenkin voidaan olettaa tarkoitettavan juuri ilman lupaa tapahtuvaa metsästystä.

4.6 METSÄSTYSRIKOSTILASTOT

Metsästysrikoksia tulee esitutkintaviranomaisten tutkittavaksi vuositasolla suhteellisen vähän. Se ei tarkoita sitä, etteikö metsästysrikoksia kuitenkin tapahtuisi, sillä tämänkin tutkimuksen haastatteluiden perusteella on syytä olettaa, että merkittävä osa metsästysrikoksista jää piiloon. Esimerkiksi vuonna 2018 metsästysrikoksia ja törkeitä metsästysrikoksia oli poliisin ja rajavartiolaitoksen tutkittavana vain 174 kpl. Seuraavista taulukoista selviää edellisen viiden vuoden ajalta esitutkinnassa olleet metsästysrikokset (taulukko 1), sekä metsästykseseen välittömästi liittyvän laittoman saaliin kätkemisrikokset (taulukko 1). Tilastoa tulkittaessa on otettava huomioon, että niistä ei ilmene kuinka monessa esitutkintaan johtaneista metsästysrikoksista on saatu myös rikoksen tekijä selville. Taulukoissa on eritelty myös eri esitutkintaviranomaisten tekemät esitutkinnat metsästysrikoksissa (taulukko 2), sekä törkeissä metsästysrikoksissa (taulukko 3). (Poliisi, ympäristörikoskatsaus 2019.)

Rikoslain luonnonvararikokset	2014	2015	2016	2017	2018
Metsästysrikos RL 48 a luku 1 §	218	191	131	131	162
Törkeä metsästysrikos RL 48 a luku 1 a §	12	9	15	16	12
Laittoman saaliin kätkeminen RL 48 a luku 4 §	6	1	0	0	0
Törkeä laittoman saaliin kätkeminen RL 48 a luku 4 a §	0	0	0	2	0

Taulukko 1, esitutkintaviranomaisen kirjaamat metsästykseseen liittyvät rikokset vuonna 2014–2018

Metsästysrikos RL 48 a luku 1 §	2014	2015	2016	2017	2018
Poliisi	200	176	121	126	155
Rajavartiolaitos	17	15	10	5	7
Yhteensä	217	191	131	131	162

Taulukko 2, esitutkintaviranomaisten kirjaamat metsästysrikokset vuonna 2014 – 2018

Törkeä metsästysrikos RL 48 a luku 1 a §	2014	2015	2016	2017	2018
Poliisi	10	8	13	14	10
Rajavartiolaitos	2	1	2	2	2
Yhteensä	12	9	15	16	12

Taulukko 3, esitutkintaviranomaisten kirjaamat törkeät metsästysrikokset vuonna 2014 – 2018

Lähde: Poliisi, ympäristörikoskatsaus 2019

5 METSÄSTÄJIEN ASEENTEET JA TIETOISUUS LAEISTA

Seuraavassa luvussa käsittelen haastattelujen perusteella saatuun tietoon nojaten metsästyksen yleisistä asenteista niin metsästäjien kannalta, kuin joiltain osin myös metsästysharrastamattomien kannalta. Lisäksi käsittelen metsästäjien tietoisuutta metsästyksen liittyvistä laeista. Kaikki esitetty tieto on peräisin haastattelulähteistä, ellei muuta mainita.

Asenteiden merkityksen voidaan olettaa olevan suuri niin metsästysrikoksen syntymiselle, kuin ylipäänsä tahallisen rikoksen syntymiselle. Henkilökohtaisen asenteen merkitys korostuu ryhmässä, jolloin yhden henkilön asenne saattaa vaikuttaa koko ryhmän asenteeseen.

5.1 ASEENTEET METSÄSTYKSEEN

Lähtökohtaisesti kaikkien viiden haastateltavan mielestä normaalilla metsästäjällä on omaan metsästysharrastukseensa ja sen sääntöihin ja normeihin hyvä ja kunnioittava asenne. Arvio on, että suurimmalla osalla metsästäjistä on kunnioitus paitsi toista metsästäjää kohtaan, myös yhteisiä pelisääntöjä kohtaan, ja tämä katsotaan kaikkien eduksi. Metsästysseuratoiminnassa niin 'ikään on asioista tiedostava asenne ja yhteistä toimintakulttuuria vaalitaan. Haastateltavien mielestä myös valvontaan suhtaudutaan lähes poikkeuksetta myönteisesti.

Haastateltavilla oli myös samankaltainen näkemys siitä, että säännöistä piittaamattomat, tai asenteeltaan välinpitämättömät ovat nykyään harvassa ja ovat hyvin pienen piirin sisällä toimivia yksilöitä ja käytännössä normaalin metsästysseuratoiminnan ulkopuolella, joskin he saattavat kuulua johonkin metsästysseuraan.

Kahden haastateltavan mielestä asenneongelmat korostuvat erityisesti tietyillä alueilla ja suurpedoista puhuttaessa. Metsästyskoiriin ja tuotantoeläimiin kohdistuneet suurpetojen lähestymisyrietykset tai suoranaiset hyökkäykset lisäävät osaltaan välinpitämättömyyttä sääntöjä kohtaan. Alueilla, joilla valvonta on hyvin vähäistä, tai sitä ei käytännössä katsoen ole, koetaan asenteissa yleisesti myös enemmän välinpitämättömyyttä.

Yksittäisinä huomioina esiin tulevat suuriin saalismääriin pyrkivien liikkuminen harmaalla alueella tai sääntöjen rajamailla, sekä huomio yksittäisen ja yksinään tai korkeintaan kahden tai kolmen hengen ryhmissä toimivat metsästäjät, joiden keskuudessa esiintyy enemmän välinpitämättömyyttä.

Metsästystä harrastamattomien asenteita metsästykseseen pidetään kolmen haastateltavan mielestä osittain jopa tuomitsevinä. Tähän koettiin liittyvän yleisesti ottaen tietämättömyyttä harrastuksesta. Myös niin sanottujen ääripäiden ajatusmaailmat koettiin olevan valitettavan kaukana toisistaan. Metsästystä harrastamattomien asenteissakin korostuu alueellisuus. Esimerkiksi Kainuussa koettiin useamman haastateltavan mielestä olevan metsästystä kohtaan myönteisemmät asenteet.

5.1.1 ASEENTEIDEN MUUTOKSET

Yleisesti haastatteluissa korostui metsästäjien tiedostava asenne ja kunnioitus yhteisiä pelisääntöjä kohtaan. Haastatelluista suurimman osan mielestä asenteet ovat muuttuneet viime aikoina parempaan suuntaan ja kehityksen uskotaan jatkuvan saman suuntaisena. Ainoastaan yhden haastateltavan mielestä asenteissa ei ole juurikaan ollut muutosta viime aikoina. Tämä ei toisaalta kerro siitä, että asenteet olisivat jotenkin väärinä, vaan niissä ei ole lähtökohtaisesti koettu tapahtuneen muutosta suuntaan tai toiseen. Myös vihreiden arvojen ja ympäristötietoisuuden koettiin korostuvan yleisissä asenteissa metsästyksen harrastajien keskuudessa.

Muiden kuin metsästäjien asenteet metsästystä kohtaan koettiin yhden haastateltavan mielestä muuttuneen aiempaa vähemmän arvostavaksi. Tämän koetaan yleisesti johtuvan tietämättömyydestä metsästysharrastustoiminnasta ja sen luonteesta.

5.1.2 ASEENTEISIIN VAIKUTTAMINEN

Haastateltavista suurimman osan mielestä parhaimpia tapoja vaikuttaa yleisesti asenteisiin on tiedottaminen ja valistaminen. Etenkin metsästystä harrastamattomien asenteisiin voitaisiin vaikuttaa parhaiten juuri tiedottamalla siitä, millaista esimerkiksi seuratoiminta todellisuudessa on, ja järjestämällä vaikkapa kaikille avoimia metsästysaiheisia tapahtumia. Yleisesti ottaen avoimuuden lisääminen kaikilla metsästystoiminnan osa-alueilla koettiin hyvänä tapana vaikuttaa asenteisiin.

Kahden eri viranomaisen vastauksessa korostui myös valvonnan rooli asenteisiin vaikuttavana tekijänä. Valvonnan lisäämisen koettiin lisäävän tietoisuutta metsästäjien keskuudessa ja vaikuttavan sitä kautta asenteita parantavana tekijänä. Yksittäisenä asenteisiin vaikuttavana tekijänä tuli esiin viranomaisten tiedottaminen metsästykseseen ja sen käytäntöihin liittyvistä asioista.

5.1.3 ASENTEEN VAIKUTUS METSÄSTYSRIKOKSEN SYNTYYN

Lähtökohtaisesti metsästysrikoksen ja törkeän metsästysrikoksen syntyminen edellyttää tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta, joten pelkkä vahingossa syntynyt tapahtumasarja ei pääsääntöisesti riitä metsästysrikoksen syntymiseen. Siksi voidaankin pitää metsästäjän asennetta yhtenä merkittävimpänä tekijänä metsästysrikoksen syntymiselle.

Haastatteluissa asenteen merkitys korostui myös. Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että asenne on yksi merkittävimmistä tekijöistä metsästysrikoksen syntymiselle. Jos sääntöjen kunnioitus on kohdillaan, niitä silloin myös noudatetaan. Haastatteluissa kävi ilmi, että lähipiirin ja vanhempien asenteella metsästykseseen on merkittävä vaikutus lapsen ja tuttavapiirin asenteisiin. Tietyillä alueilla asenteet ikään kuin peritään.

Arvioitaessa asenteiden vaikutusta metsästysrikoksen syntymiseen, ei pidä jättää huomiotta sitä, että metsästysrikokset tapahtuvat pääosin pienissä, muutaman hengen porukoissa. Tämän vahvistivat kaikki haastateltavat. Tällöin myös porukassa yhden ihmisen oikeanlaisella asenteella voi olla merkitys kokonaisen ryhmän toimintaan. Viranomaistahon mielestä, osa syy metsästysrikoksen ilmituloon on se, että pienestä ryhmästä joku saattaa tehdystä metsästysrikoksesta puhua jossain julkisesti, jolloin tällä yhdellä ihmisellä on merkittävä rooli siihen, pysyykö tehty teko piilossa vai ei.

5.2 METSÄSTÄJIEN TIETOISUUS METSÄSTYKSEEN LIITTYVISTÄ LAEISTA JA OHJEISTUKSISTA

Sääntöjen selkeydellä on luonnollisesti vaikutusta siihen, kuinka hyvin sääntöjä pystytään noudattamaan. Lukiessani mm. metsästyslakia, törmäsin itse siihen ongelmaan, että lakiteksti saattaa olla lakioppiin perehtymättömälle haastavaa luettavaa ja vaikeasti ymmärrettävää. Tästä johtuen, on haastattelussa kysytty myös yleisesti lain selkeyteen ja ymmärrettävyyteen liittyviä asioita.

5.2.1 METSÄSTÄJÄTUTKINTO

Metsästäjätutkinto koettiin suurimman osan haastateltavien mielestä nyky muodossaan riittäväksi koulutukseksi metsästysharrastuksen aloittamiseksi. Sen koettiin toisaalta olevan myös melko helppo läpäistä, vaikka varsinainen tietämys ei olisi käytännössä vielä kovin hyvällä tasolla. Metsästäjätutkinnon koettiin olevan myös siltä osin riittävää, että se riittää perusmuotoiseen tietämykseen metsästyksestä, eikä varsinaista metsästyksrikosta pääse syntymään sillä, etteikö metsästäjätutkinnon mukanaan tuoma tieto olisi riittävää. Metsästäjätutkinnon koettiin kuitenkin yhden haastateltavan mielestä olevan riittämätön mm. lajituntemuksen osalta, ja aiheuttavan etenkin sorsalintujen metsästyksen helposti asennetta, jossa lintu ammutaan ensin ja tunnistetaan sitten.

Vaikka metsästäjätutkinto koettiin pääosin riittäväksi, sitä parantamaan ja tukemaan esitettiin mahdollisuutta myös lisä- tai jatkokoulutukseen. Metsästysoimintaa opitaan metsästystitkinnon lisäksi myös käytännössä tekemällä.

5.2.2 METSÄSTYSRIKOKSEN SYNTYMEKANISMI

Haastatteluiden perusteella metsästäjän asenteella on valtava merkitys sille, tapahtuuko metsästyksessä rikkeitä vai ei. Yleisesti haastatteluissa korostui se, että laki on metsästäjien keskuudessa koettu hankalasti tulkittavaksi ja hahmotettavaksi, ja sen tarkka ymmärrys ei ole nykyisellään riittävää. Ongelmaksi on koettu muodostuneen se, että laista on helposti löydettävissä itselleen sopivat pykälät, mutta ei välttämättä itseään kieltäviä pykäläitä. Metsästysharrastavan näkökulmasta lain todellista merkitystä joutuu välillä kysymään joltain asiaan paremmin perehtyneeltä, mutta suuret linjaukset ovat yleisesti ottaen metsästyksen harrastajilla hyvin tiedossa.

Tämän kysymyksen osalta, vastauksissa korostui myös jatkokouluttautumisen mahdollisuus sekä kertauskurssien mahdollisuus. Hyvänä asiana pidettiin sitä, että lakimuutoksista tiedotetaan muun muassa alan lehdissä.

Yksittäisessä metsästystä valvovan viranomaisen vastauksessa nousi esille se, että perusmuotoisessa metsästysrikoksessa rikoksen syntymisen syynä korostuu tietämättömyys ja kokemuksen puute, mutta törkeitä metsästysrikoksia pidettiin lähtökohtaisesti aina tahallisia, ja tietoisesti lainvastaisesti toteutettuina. Näissä tulee kuitenkin huomioida myöhemmin pakkotilaksi tulkitut teot, jotka ovat selvästi tahallisia, mutta tehty joko itsensä tai omaisuutensa suojaamiseksi välittömästi uhkaavalta vaaralta (Rikoslaki 4 luku 5 §, 13.6.2003/515).

Haastatteluissa kävi ilmi, että myös törkeään metsästysrikokseen on saattanut syyllistyä vahingossa, mikäli lajituntemus ei ole ollut metsästyksen suorittamista edellyttävällä tasolla. Tällaisia esimerkkitapauksia oli muun muassa saukon ampuminen minkkinä, sekä metsäpeuran ampuminen, mutta suurpetoihin kohdistuvan luvattoman kaatamisen koettiin aina olevan ehdottoman tahallinen ja tietoisesti toteutettu teko.

5.2.3 PIILORIKOLLISUUDEN MÄÄRÄ

Kysyttäessä piilorikollisuudesta liittyen metsästysrikoksiin, on vastaus kaikkien haastateltavien osalta samansuuntainen. Kaksi haastateltavaa viidestä arvioi, että metsästysrikoksista viranomaisten tietoon tulee ainoastaan arvioilta n. 10%. Kaksi haastateltavista arvioi, että viranomaisten tietoon tulee ainoastaan murto-osa tapahtuneista metsästysrikoksista. Yksi viranomaistaho arvioi myös, että näissäkin arvioissa on alueellisia eroja, ja on olemassa alueita, joissa ainutkaan tapahtunut metsästysrikos ei tule viranomaisten tietoon. Samansuuntaisen arvion esitti myös metsästystä harrastava haastateltu. Yleinen käsitys on, että metsästysrikoksista n. 90 % jää viranomaisten tietämättömiin.

5.2.4 TIETOISUUS TAPAHTUNEISTA METSÄSTYSRIKOKSISTA

Haastatteluiden tuloksissa ja vastauksissa käy selvästi ilmi, että yleinen käsitys on se, että tapahtuneista metsästysrikoksista yleensä joku muu, kuin rikoksen tekijä on myös tietoinen tapahtuneesta rikoksesta. Haastatelluista neljä viidestä oli sitä mieltä, että jokaisessa piiloon jäävässä metsästysrikoksessa joku muu kuin tekijä itse on myös tietoinen tapahtuneesta. Tämän koettiin korostuvan etenkin törkeissä metsästysrikoksissa.

Viranomaistaholta ongelmaksi koettiin se, että pystyykö satunnainen ohikulkija tai metsässä liikkuja tunnistamaan tapahtumassa olevan rikoksen, ja löytääkö hän oikean kanavan asiasta ilmoittamiseen. Viranomaistaholta koettiin myös haastavaksi se, ettei tapahtumien jäljille päästä välttämättä riittävän ajoissa, jolloin tapahtuneen rikoksen tutkinta hankaloituu merkittävästi.

Yleinen arvio oli, että metsästysrikokset tapahtuvat hyvin pienissä piireissä, tai pahimmillaan jopa perheen kesken. Tällaisissa tapauksissa on selviö, että metsästyskavereiden tai perheenjäsenten ilmiantaminen on varsin korkean kynnyksen takana.

6 METSÄSTYSRIKOKSIIN VAIKUTTAMINEN

Seuraavassa luvussa käsittelen sitä, kuinka metsästysrikosten syntymiseen voidaan vaikuttaa, ja minkä seikkojen niihin koetaan vaikuttavan. Tässä luvussa kerrottu tieto perustuu haastatteluista saatuun tietoon.

6.1 RANGAISTUKSEN MERKITYS

Luvussa 4 käsittelin yleisesti sitä, mitä rikoslaki määrää metsästysrikoksista. Näissä on kerrottu, että rangaistusasteikko on metsästysrikoksesta sakkoa tai enintään 2 vuotta vankeutta, törkeästä metsästysrikoksesta vankeutta vähintään 4 kuukautta ja enintään 4 vuotta, sekä metsästyskieltoon on määrättävä, jos syyllistyy törkeään metsästysrikokseen. Tähän tosin on sisällytetty joitain poikkeuksia (kts. luku 4).

Varsinaisia sakko- ja vankeusrangaistuksia pidettiin pääosin rangaistuksina varsin heikosti metsästysrikoksia ennaltaehkäisevinä toimenpiteinä. Sen sijaan metsästyskieltoa sekä ase-
lupien menetystä pidettiin varsin tehokkaana rangaistusmuotona jopa ennaltaehkäisevästi. Tällöin metsästystä harrastava menettää sekä harrastuksensa väliaikaisesti, sekä usein myös yhteisön, johon on kuulunut. Myös rikosentekovälineiden takavarikointia ja menettämisseuraamusta pidettiin rangaistuksena yleisesti ottaen tehokkaana menetelmänä.

Kahden viranomaistahon mukaan rangaistukset voisivat olla jopa kovempia. Tutkiessani useasta eri medialähteestä törkeästä metsästysrikoksesta annettuja rangaistuksia, ei löytynyt ainuttakaan tapausta, jossa rangaistus olisi ollut jotain muuta kuin ehdollista vankeutta ja metsästyskielto. Ehdottomia tuomioita ei löytynyt ainuttakaan, ja asiaan perehtynyt

haastateltavakin kertoi haastattelussaan, ettei törkeästä metsästysrikoksesta ole vielä ainutakaan ”kiinteää tuomiota” tullut. Rangaistusasteikkoa pidettiin yleisesti riittävänä haastattelujen perusteella.

Rangaistuskäytännöistä puhuttaessa, nousi yhden viranomaistahon haastattelussa esiin myös syyttäjän rooli rangaistusta vaadittaessa, ja se, kuinka merkittävää on, että syyttäjä on erikoistunut juuri luonnonvararikoksiin. Nykytuntemuksen perusteella arvioitiin, ettei kaikilla syyttäjillä ole välttämättä riittävää tuntemusta liittyen metsästysrikoksiin.

6.2 KIINNIJÄÄMISEN RISKI

Haastatteluiden perusteella metsästysrikoksissa kiinnijäämisen riskiä pidettiin hyvin pieninä. Tämä selittyy osittain sillä, että haastateltavien toiminta-alueet ovat varsin laajoja, ja harvaanasuttuja, jolloin piilossa toimimiseen on enemmän mahdollisuuksia. Vastauksissa korostui myös jälleen se, että metsästysrikokset tapahtuvat tyypillisesti hyvin pienissä metsästysporukoissa, jotka eivät toistensa tekemisistä puhu porukan ulkopuolella.

Kiinnijäämisen riskin ja sen todennäköisyyden kasvattamiseen liittyen tuli haastatteluissa myös ilmi useita seikkoja. Useamman haastateltavan mielestä nimettömänä tehtävät vihjeet viranomaisille olisi tehokas keino lisätä kiinnijäämisen riskiä. Tällaisen vihjepalvelun olemassaolo tulisi olla sähköinen ja oltava helposti kansalaisen ulottuvilla. Haastatteluissa kävi ilmi, että tällaisten vihjepalveluiden olemassaolosta ollaan hyvin huonosti tietoisia. Haastateltavista ainoastaan kaksi viidestä osasi nimetä jonkun muun, kuin oman hallintonsa alaisen vihjekanavan. Viranomaistaholta oltiin myös sitä mieltä, että viranomaiset ovat jossakin määrin epäonnistuneet omien vihjekanaviensa esiintuonnissa ja tiedottamisessa.

Kaikki haastateltavat olivat myös sitä mieltä, että luonnonvararikosten ennaltaehkäisevä valvonta on tällä hetkellä varsin vähäistä. Kainuun alueella on todettu muun muassa olevan alueita, joissa valvontaa ei ole käytännössä katsoen ollenkaan. Useampi haastateltava mainitsi nimenomaan näkyvän valvonnan lisäämisen merkittävänä metsästysrikoksia ennalta estävänä toimenä, sekä kiinnijäämisen riskiä huomattavasti lisäävänä toimenä. Viranomaisten vastauksissa korostui myös viranomaisten, metsähallituksen erätarkastajien, rajavartiolaitoksen sekä poliisin tekemän yhteistyön lisääminen kiinnijäämisriskin lisäämiseksi ja valvonnan kohdentamiseksi.

6.3 METSÄSTYSRIKOSTEN ILMITULON PARANTAMINEN

Kysyttäessä, kuinka metsästysrikosten ilmituloa voisi parantaa, jakaantui vastaukset hyvin laajalle, ja haastateltavien keskuudessa ei tullut oikeastaan mitään tiettyä selkeää linjaa tai keinoa siihen, miten yksiselitteisesti ilmituloa voitaisiin parantaa.

Haastateltavista kaksi viidestä uskoi yhtenä merkittävä keinona metsästysrikosten ilmitulon parantamiseksi olevan anonyymien sähköisten ilmoituskanavien olemassa olon, niiden lisäämisen ja niistä informoimisen. Myös sosiaalisen median rooli nousi esiin yhdessä vastauksessa, ja käsitys siitä, että juuri sosiaalisen median kautta voitaisiin tehdä ilmoituksia suoraan valvontaa suorittavalle viranomaiselle.

Yksittäisinä mielipiteinä uskottiin myös niin sanotulla perinteisellä medialla olevan rooli metsästysrikosten ilmitulon parantamiseksi pitämällä muun muassa keskustelua metsästysrikoksista ilmiönä yllä, ja tiedottamalla omalta osaltaan näihin liittyvistä asioista. Näissä korostuu erityisesti paikallisen median rooli, sillä mikäli metsästysrikoksista on yleisesti tietoa, on se lähtökohtaisesti juuri paikallista tietoa enemmän kuin valtakunnallista.

Ilmitulon parantamiseksi yksi haastateltavista koki, että perusmetsästäjän tulisi olla valppaampi ja rohkeampi, sekä uskaltaa puhua niistä metsästyksen liittyvistä epäkohdista, joita oman harrastuksensa yhteydessä näkee ja kokee.

Viranomaistaholta tulleen vastauksen mukaan, ei vuositasolla tule hätäkeskukselta juuriakaan metsästyksen tai metsästysrikoksiin liittyviä tehtäviä. Tässä tiedossa tulee ottaa huomioon haastattelun kohteena olleen viranomaisen toiminta-alue, eikä tällä tiedolla voida yleistää sitä, että hätäkeskukset eivät saisi yhteydenottoja myös liittyen metsästyksen ja metsästysrikoksiin.

Yhdeltä haastattelukysymyksiin vastanneelta taholta tuli ajatuksena myös mahdollisten palkkioiden maksaminen tulokseen johtaneesta vihjeestä.

Yhtenä ilmituloon liittyvänä seikkana mainittiin luontoaktiivien ja järjestöjen vinkit. Luontoaktivistit ja esimerkiksi susien suojelijat ovat valppaita epäkohdan huomattessaan ilmoittamaan asiasta viranomaiselle. Tätä yhteistyötä ei voi vähätellä, mutta siinä tulee ottaa huomioon se, että esimerkiksi susikeskusteluihin liittyy yleensä hyvin voimakkaista tunteista puolin ja toisin, ja aihe on arka sekä herkästi keskustelussa väärille raiteille lipeävää. Pohjimmiltaan kuitenkin erilaiset järjestöt saattavat antaa merkittävää tietoa valvovalle

viranomaiselle. Tätä mieltä oli haastatteluissa kaksi metsästystä valvovan viranomaisen edustajaa.

6.4 VAIKENEMISEN LAKI

Tämän opinnäyteyön otsikossakin on mainittu sanat vaikenemisen laki. Tällä termillä tarkoitetaan sitä, että asioista ei puhuta asiaan kuulumattomille, eikä kenellekään muullekaan. Yleisesti ottaen vaikenemisen lakiin saatetaan liittää myös uhkakuvia ja jopa pelkoa. Seuraavassa käsittelen sitä, onko vaikenemisen lakia havaittavissa ja miten se ilmenee. Lisäksi käsittelen sitä, liittyykö siihen pelkoa ja jos liittyy, millaista pelko on ja onko se aiheellista. Kerron myös haastattelutuloksiin viitaten koetaanko metsästysrikoksien tekemisissä olevan järjestäytyneisyyttä. Huomion arvoista on, että poliisi on omassa ympäristörikoskatsauksessaan vuonna 2019 maininnut vaikenemisen lain ja sen olemassa olon. (Poliisi, ympäristörikoskatsaus 2019, s. 38)

6.4.1 PELON ILMAPIIRI

Esitin haastatteluissa kysymyksenä ”vallitseeko asiassa mielestäsi pelon ilmapiiri”, kun puhutaan metsästysrikoksista ja niiden ilmoittamisesta viranomaisille (kts. liite). Tästä aiheesta on kuulunut hurjiakin huhuja ja Kainuun alueella viimeksi vuoden 2018 marraskuussa on metsästäjä käynyt valvovan viranomaisen kimppuun (Oulun poliisilaitos, tiedotteet, 7.11.2018).

Valvovan viranomaisen kannalta asiasta tekee haastavan se, että metsästäjillä on lähtökohteisesti aina ase mukana. Tähän seikkaan tulee kiinnittää erityistä huomiota valvontaa suoritettaessa.

Huhuja ja varmasti myös tositarinoita uhkailuista ja pelotteluista on ollut metsästyksen ja salametsästyksen liittyen varmastikin niin kauan, kun metsästys on ollut säänneltyä. On selvää, että tällaisiin kertomuksiin tulee suhtautua varauksellisesti lähteestä riippumatta. Metsästys on kautta aikain herättänyt paljon suuria tunteita puolesta ja vastaan. Yhä edelleen vuonna 2019 voi lukea erilaisista julkaisuista tarinoita siitä, kuinka uhkailua on ollut ja on edelleen (Suomen luonto, Kaartinen, 4.4.2019, luettu 1.8.2019).

Aiheeseen liittyen on vaikea määritellä mikä on faktatietoa, mikä on mahdollisesti muunnettua totuutta ja mikä oman edun tavoitteluun liittyvää tarinointia. Asiasta kuulee kuitenkin puhuttavan niin paljon, että sitä ei voi tässä tutkimuskysymyksessä jättää huomiotta.

Haastateltavista neljä viidestä kertoi, että yhä edelleen asiaan liittyy uhkailua. Uhkailu voi olla joko suoraa tai epäsuoraa. Ainoastaan yksi haastateltava ei uskonut, että uhkailua olisi, eikä ollut myöskään itse sellaista kokenut.

Haastateltavien mielestä uhkailu kohdistuu kuitenkin pääosin toisiin metsästäjiin ja muuhun yhteisöön ennemmin kuin viranomaisiin, tosin myös valvovia viranomaisia on haastateltavien kertomuksen perusteella uhkailtu. Uhkailujen kerrottiin kuitenkin olevan hyvin alueellista ja rajautuvan pieniin yhteisöihin. Merkittävänä seikkana esiin nousi, että mitä syrjäisempi ja hiljaisempi kylä tai paikkakunta, sen enemmän uhkailua on.

Uhkailua ja pelon ilmapiiriä voidaan pitää tämän tiedon valossa hyvin merkittävänä metsästysrikoksien ilmoittamiskynnystä korottavana tekijänä. Koska uhkailu ja pelko on keskittynyt pieniin alueisiin ja paikkakuntiin, on entistä merkittävämpää madaltaa ilmoittamiskynnystä näiden alueiden osalta. Tässä korostuu juuri anonyymien ja sähköisen ilmoittamisen mahdollisuus. Ilmoittamisesta tulee tehdä mahdollisimman helppoa. Joskin on selvää, että mikäli pienessä kyläyhteisössä vain muutama henkilö tietää jonkin metsästysrikoksen tapahtuneen, ja tästä rikoksesta menee tieto valvovalle viranomaiselle, liikkuu tieto, tai ainakin huhu siitä, kuka ilmoituksen on mahdollisesti tehnyt varsin nopeasti.

Huomioitavaa on myös se, että siinä missä metsästäjien epäillään uhkailleen ilmiantajia, myös metsästystä vastustavien ja luontoaktivistien epäillään uhkailleen metsästäjiä. (Ilta-sanomat, Nuutinen, 10.7.2014; YLE, Mäkelä, 20.3.2016.) Valvovan viranomaisen kannalta tämä ei ainakaan helpota asioiden selvittelyä, ja on huomioitava myös, että uhkailu saattaa täyttää laittoman uhkauksen tunnusmerkistön (Rikoslaki 25 luku 7 §, 21.4.1995/578).

6.4.2 JÄRJESTÄYTYNEISYYS

Vuosituhanen alussa tutkittiin Pohjois-Karjalan ja Kainuun alueella liki ammattimaista hirvien salakaatotapausta (Kaleva 5.12.2001, luettu 5.9.2019). Tuolloin epäiltiin varsin pienen metsästäjäryhmän kaataneen luvatta jopa 200 hirveä vuoden aikana. Tapaus oli valtakunnallisesti niin merkittävä, että se poiki keskustelua eduskuntaa myöten ja kysymyksiä valvovan viranomaisen toimintaresursseista (Eduskunta, Kirjallinen kysymys 52/2002).

Tämä edellä mainittu tapaus nousi esiin edelleen myös haastatteluja tehdessä, ja tapaukseen viittasikin lähes kaikki haastateltavat, kun esitin kysymyksen ”onko metsästysrikollisuudessa mielestäsi järjestäytyneisyyttä?” (kts. liite). Vaikka tapauksesta on kulunut aikaa jo lähes 20 vuotta, oli se edelleen haastatteluun osallistuneilla tuoreessa muistissa. Tästä voidaan päätellä, että kysymys onkin varsin aiheellinen, sillä se osoittaa, että metsästysrikollisuudessa on ollut selvää järjestäytyneisyyttä.

Haastateltavista neljä viidestä oli sitä mieltä, että metsästysrikollisuudessa edelleen on järjestäytyneisyyttä, mutta ei ehkä samankaltaista kuin vuosituhanen alussa mainitussa tapauksessa oli. Viranomaisten vastauksissa korostui mahdollisen järjestäytyneisyyden kohdistuvan suurpetoihin ja etenkin suden metsästyksen. Tätä väitettä tukee mm. Johanna Suutarisen Oulun yliopistolle tekemä väitöskirja suden salametsästyksen ekologisesta vaikutuksesta. Väitöskirjassa todetaan, että merkittävä osa susien kuolemista johtuu ihmisen toiminnasta, ja pantasusien osalta jopa suurin osa (Suutarinen 2019, s. 39). Tämä periaatteessa tukee sitä väitettä, että metsästysrikoksien järjestäytyneisyys kohdistuisi nykypäivänä juuri suurpetoihin ja mahdollisesti painottuisi suden salametsästyksen. Arviot susien salakaatojen määrästä ovat siinä määrin suuria, että olisi vaikeaa kuvitella kaikkien näiden salakaatojen olevan erillisten metsästyryhmien tai metsästäjien tekemiä.

Haastatteluun osallistuneiden vastauksissa korostui se, että mahdollisesti järjestäytyneet tai sen kaltaiset metsästysseurueet ovat lähtökohtaisesti varsin pieniä, ja pienten ryhmien toimintaa. Kuten tässäkin opinnäytetyössä on aiemmin mainittu, pienessä joukossa teot pysyvät helpommin myös suuren yleisön ja etenkin viranomaisten tietämättömissä, ja pienestä porukasta tieto ei helposti kulkeudu porukan ulkopuolelle. Haastatteluissa kävi ilmi, että joitain tällaisia tapauksia on ollut, missä tieto on tullut metsästysrikokseen syyllistyneiden ryhmän ulkopuolelle juuri ryhmän sisältä. Tämä on yleensä edellyttänyt sitä, että ryhmä on syystä tai toisesta riitaantunut keskenään ja tästä syystä tietoa on vuotanut muun muassa viranomaisille. Joskus teosta on retosteltu julkisesti myös alkoholin vaikutuksen alaisena.

Haastatteluissa korostui se, että järjestäytyneisyys ei koske metsästysseuroja. Metsästysseurojen toimintaa pidettiin yleisesti ottaen erityisen tarkasti sääntöjä kunnioittavana.

6.5 VALVONTA

Metsästyksen valvontaa suorittavia viranomaisia ovat poliisi, rajavartiolaitos sekä metsähallituksen erätarkastajat. Tässä tutkimuksessa on haastateltu edellä mainittuja viranomai-

sia Kainuun ja Pohjois-Savon maakunnista. Valvonnassa tulee ottaa huomioon alueelliset eroavaisuudet, muun muassa rajavartiolaitoksen toiminta pääosin niissä kunnissa, joissa rajavartiointiakin tehdään. Kainuun alueella toimii tätä tutkimusta tehdessä ainoastaan yksi erätarkastaja, jonka valvonnan painopiste on valtion omistamilla mailla. On selvää, että valvonnan ulkopuolelle saattaa jäädä isojakin alueita, ottaen huomioon muun muassa se, että koko Kainuun on pinta-alaltaan lähes samansuuruinen kuin on Belgian pinta-ala, n. 22 700 km². Myös asukastiheys Kainuussa on melko harvaa sen ollessa vain 3,6 as./km². (Kainuun liitto, luettu 18.8.2019.)

Valtionmaiden ja rajaseutujen ulkopuolella metsästyksen valvontaa suorittaa käytännössä poliisi. Poliisin resurssien kohdentaminen erävalvontaan on kuitenkin melko vähäistä, sillä poliisin toimialueet ovat nykyisellään laajat ja erävalvonta on aikaa vievää yksilöllistä ja asiantuntevuutta vaativaa toimintaa. Eri viranomaisten yhteistyö on erävalvonnassa merkittävässä roolissa, ja Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan sekä Kainuun alueilla onkin suoritettu valvontaa kaikkien kolmen valvojan viranomaisen yhteistyönä. (Metsähallitus, erävalvontaraportti 2018)

Merkillepantavaa oli, että yleisesti haastattelussa kysyttäessä valvonnasta ja siihen liittyvistä asioista, vastaukset olivat keskimääräistä pidempiä verrattuna muihin kysytyihin kysymyksiin.

6.5.1 RESURSSIEN RIITTÄVYYS

Metsästäystä valvoville viranomaisille esitettiin haastattelussa kysymys ”onko valvonnan resurssit mielestäsi riittävät?”. Kysymystä ei esitetty metsästäystä harrastavalle metsästysseuran jäsenelle sillä oletuksella, että hänellä ei ole varsinaisesti tietoa viranomaisten resursseista (kts. liite).

Viranomaisten kanta haastattelujen perusteella on se, että silloin kun valvontaa suoritetaan, on käytössä olevat henkilö- tai partiokohtaiset resurssit pääosin riittävät. Sen sijaan valvontaan yleisesti käytettyjä resursseja koettiin lähtökohtaisesti olevan melko niukasti. Hyvänä asiana pidettiin viranomaisten yhteistyötä ja yhteisiä valvontaiskuja sekä valvontateemoja, joihin oli tarvittaessa resursseja käytettävissä. On ollut myös tilanteita, joissa kaikkia suunniteltuja teemoja ei ole saatu toteutettua. Tutkimuksessa ei selviä se, johtuuko teemojen toteutumattomuus käytettävissä olevista resursseista tai niiden puutteesta vai jostain muus-

ta tekijästä. Etenkin syrjäisimmillä seuduilla, missä myös metsästystä laajasti tapahtuu, koettiin valvonnan resurssien olevan riittämätöntä.

6.5.2 VALVONNAN RIITTÄVYYS

Valvonnan riittävyys ei haastattelutuloksen perusteella jakanut juurikaan mielipiteitä, vaan kaikki haastattelukysymyksiin vastanneet pitivät valvontaa liian vähäisenä, tai ainakin siinä olisi parantamisen varaa. Valvonnan lisäämistä pidettiin merkittävänä tekijänä juuri kiinnijäämisriskin lisäämisessä. Erityisesti näkyvää valvontaa kaivattiin lisää. Näkyvän valvonnan hyväksi puoleksi koettiin se, että nykyisillä tiedonsiirtovälineillä tieto valvonnasta leviää nopeasti, ja usein riittääkin pelkkä huhu tai kuulopuhe siitä, että valvontaa on toteutettu tai tullaan toteuttamaan. Tiedon siirtymisellä koettiin olevan myös kääntöpuoli. Yksi viranomainen kertoi nykyisen matkapuhelin maailman aiheuttavan sen, että kun valvontaa jossain tietyssä kohteessa aloitetaan ja ensimmäinen valvontatarkastus on tehty, leviää tieto juuri sen hetkisestä valvonnasta hetkessä koko sen alueen metsästysporukalle. Tämä puolestaan aiheuttaa haastateltavan mukaan sen, että loppuvalvonnassa ”saa ajella tyhjiä teitä”, sillä valvottavat kohteet osaavat pysyä visusti valvonnan ulottumattomissa.

Metsästyksen harrastaja kertoi vastauksessaan valvontaan törmäävän arvioilta parin vuoden välein (Mettala 2019). Valvontaa pidettiin yleisesti ottaen hyvänä asiana, ja tämän hetkistä tilaa riittämättömänä. On selvää koko metsästysharrastuksen kannalta, että valvonta vähentää metsästyksessä tapahtuvia vääryyksiä, joka yleisesti ottaen puolestaan parantaa koko metsästysharrastuksen ja -harrastajien mainetta sekä metsästyksen turvallisuutta. Metsästyksen harrastaja kertoi myös, että monesti riittäisi pelkästään sekin, että kuulisi valvontaa tapahtuneen.

Poliisin edustajista erävalvontaan erikoistuneen ylikomisarion mukaan erityisen hyvää on ollut se, että on saanut riittävän vapaat kädet suunnitella ja toteuttaa valvontaa poliisissa, sekä luoda ja kehittää yhteistoimintaa eri viranomaisten kanssa (Pohjolainen 2019). Tällaisessa toiminnassa korostuu erityisesti pitkänlinjan asiantuntevuus resurssien tietojohdoisessa kohdentamisessa.

Yhtenä seikkana valvonnan riittävyttä sivuten nousi esiin erätarkastajien vähäinen määrä. Erätarkastaja on metsästystä valvovista viranomaisista ainoa, jonka pääpainopiste on juuri erä- ja luonnonvararikoksien valvonnassa ja ennaltaehkäisyssä. Erävalvonnan virkojen ja toimivaltuuksien lisäämisellä koettiin olevan asioita parantavaa vaikutusta metsästysri-

kosten valvonnassa. Poliisien resurssien oikeanlaisella alueellisella kohdentamisella uskottiin myös olevan vaikutusta ja jopa nykyresurssein osin mahdollista.

6.5.3 VALVONNAN KOHDENTAMINEN

Koska viranomaisten valvontaan käyttämien resurssien määrä on rajallista, tulee valvontaa kohdentaa tietojohtoisesti. Haastatteluissa käy ilmi, että aina ei ole kaikkea tarvittavaa tietoa saatavilla, jotta tietojohtoista valvontaa voitaisiin keskittää oikeille alueille. Valvonnassa, kuten varmasti metsästyksessäkin on merkittäviä alueellisia eroja. Laajat metsäautotieverkot lisäävät paitsi metsästyksen mahdollisuutta, myös valvonnan mahdollisuuksia. Valvonnan kohdentaminen oikeisiin paikkoihin on tärkeää, mutta myös valvonnan oikea-aikainen kohdentaminen on oleellista valvonnan onnistumiseksi ja halutun tuloksen saamiseksi. Yhden valvovan viranomaisen mielestä valvontaa olisi hyvä suorittaa myös varsinainen metsästysaikojen ulkopuolella. Tätä voitaneen perustella sillä, että salametsästys ei kohdistu pelkästään sallittuihin metsästysajankohtiin.

Erätarkastajan arvion mukaan alueilla, joissa valvonta on vähäistä, myös rikkeitä tapahtuu merkittävästi enemmän. Haastattelussa erätarkastaja arvio esimerkinomaisesti Suomussalmen ja Puolangan kunnan välisiä eroja. Arviossa Suomussalmen rajaseuduilla tapahtuvassa valvonnassa yksi viidestäkymmenestä tarkastuksesta johtaa huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, mutta selvästi vähäisemmän valvonnan alueella Puolangalla vastaava luku oli arviolta yksi kymmenestä. (Toikkanen 2019.)

On selvää, että laajoilla metsäalueilla on vaikeaa kohdentaa valvontaa oikea-aikaisesti oikeisiin paikkoihin. Tutkimuksen perusteella tulisi olla enemmän tietoa siitä, mihin valvontaa tulisi kohdentaa. Tutkimuksen perusteella voidaan myös tehdä johtopäätös, että esimerkiksi Kainuun alueella valvonta on laajoihin metsästysalueisiin ja aktiiviseen metsästyksen harrastajakuntaan suhteutettuna liian vähäistä, jotta metsästysrikosten kiinnijäämisriski kasvaisi valvonnan keinoin.

Valvonnan kohdistamisen haasteet tulisi tutkia kokonaan erikseen. Valvonnan kohdentaminen on merkittävä tekijä tietojohtoisessa viranomaistoiminnassa resurssien säästämiseksi ja niiden oikeansuuntaisessa kohdentamisessa. Toisen tutkimuksen aihe voisi olla metsästyksen- ja erävalvontaviranomaisen valvonnan kohdentaminen oikeaan aikaan ja oikeaan paikkaan. Tässä tutkimuksessa tämä aihe on rajattu pois jo sillä, että aihe on kokonaisuudessaan laaja, joskaan sen vaikutusta metsästysrikosten ilmituloon ei voi pois sulkea.

6.6 ILMIANTOKANAVAT

Haastattelua tehdessä, oli yllättävää huomata, kuinka eri haastateltavilla oli todella vähän tietoa eri kanavista, joilla metsästys- ja luonnonvararikoksista voi ilmoittaa viranomaisille tai muille tahoille. Haastateltavista ainoastaan kahdella oli tieto jostain kanavasta, joita voi käyttää joko nimettömänä tai nimellisenä ilmoituskeinona. Ilmiantokanavia hyödynnettäessä tulee muistaa, että monella niitä ylläpitävillä tahoilla saattaa olla omat intressinsä luonnonvararikoksien ilmiantamiseen, sekä se, että niihin tulevien vihjeiden todenperäisyyttä pitää arvioida riittävän objektiivisesti.

6.6.1 POLIISI JA RAJAVARTIOLAITOS

Viranomaisista rajavartiolaitoksella ja poliisilla on molemmilla omilla internetsivuillaan mahdollista ilmoittaa rikoksista sähköisesti joko nimellä tai nimettömänä. Jokainen vihje käsitellään luottamuksellisesti ja tutkitaan erikseen, sekä päätetään aiheuttaako se toimenpiteitä. Sivut ovat tarkoitettu nimenomaan kiireettömien vihjeiden antamiseen. Kiireellisissä, välittömästi uhkaavissa tai jo käynnissä olevien rikosten osalta kehoitetaan olemaan suoraan yhteydessä hätäkeskukseen numeroon 112. Tämän lisäksi voi poliisin sivuilla täyttää suoraan sähköisen rikosilmoituksen, joka tutkitaan aina. Sähköisen rikosilmoituksen palveluun tulee tunnistautua joko pankkitunnuksilla, sirullisella henkilökortilla tai mobiilivarmenteella. Tällöin on myös ymmärrettävä, että tehdessään väärän ilmiannon saattaa itse syyllistyä rikokseen, ja muun muassa tästä syystä suoraa rikosilmoitustakaan ei voi tehdä anonymisti. Sähköisessä rikosilmoituksessa tulee ottaa huomioon myös se, että poliisilla rikosten käsittelyajat saattavat olla pitkiä, ja metsästys- sekä luonnonvararikoksissa on ehdottoman tärkeää päästä mahdollisimman pian tutkimaan rikospaikkaa, ennen kuin olosuhteet pääsevät vaikuttamaan todistusaineistojen häviämiseen. Tämän ei pidä kuitenkaan antaa vaikuttaa ilmoituskynnyksen kasvamiseen.

Poliisin sähköinen vihjepalvelu, jossa vihjeen rikoksesta voi antaa nimettömänä löytyy osoitteesta <https://www.poliisi.fi/nettivinkki>. Poliisin sähköinen rikosilmoitus löytyy vastaavasti osoitteesta https://www.poliisi.fi/rikokset/sahkoinen_rikosilmoitus. Rajavartiolaitoksen sähköinen vihjepalvelu, jossa vihjeen tapahtuneesta, mahdollisesti tapahtuvasta tai suunnitteilla olevasta rikoksesta voi tehdä, löytyy osoitteesta <https://www.raja.fi/vihje>. Sähköisten vihjeiden lisäksi molemmille, sekä poliisille, että rajavartiolaitokselle voi myös

antaa vihjeen puhelimitse jättämällä ääniviestin, lähettämällä tekstiviestin tai lähettämällä multimediamviestin. Rajavartiolaitoksen vihjepuhelinnumero on 050 542 0020 ja poliisille vastaava numero on poliisilaitoskohtainen ja löytyy osoitteesta <https://www.poliisi.fi/rikkokset/vihjepuhelinluettelo>.

6.6.2 METSÄHALLITUKSEN ERÄTARKASTAJAT

Metsähallituksen erätarkastajille on myös mahdollista antaa vihje luonnonvararikoksesta tai muusta asiasta sähköisesti ja tarvittaessa nimettömästi. Erätarkastajille osoitetussa vihjesivustossa on hyvää se, että toisin kuin poliisiin ja rajavartiolaitoksen vastaavilla sivustoilla, pystyy erätarkastajalle jättämään vihjeen mukana myös liitetiedoston. Tämä on omiaan lisäämään vihjeen uskottavuutta mm. kuvan muodossa. Metsähallituksen erätarkastajille kohdistetun sähköisen vihjepalvelun löytää osoitteesta <https://www.eraluvat.fi/erapalvelut/eravalvonta/ilmoitus-eratarkastajalle.html>.

Haastateltaessa erätarkastajaa kävi ilmi, että erätarkastajille tulee jonkin verran vihjeitä muun muassa facebook-sivujen välityksellä. Tässä ilmoituskanavassa tulee ottaa huomioon se, että facebookin tai sen hallinnoiman viestipalvelun messengerin kautta ei tällä hetkellä pysty ilmoitusta tekemään nimettömästi.

6.6.3 SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO JA MUUT

Suomenluonnonsuojeluliitto on vuonna 2015 ilmoittanut aloittavansa yhteistyön kansainvälisen wildleaks.org sivuston kanssa, joka on erikoistunut juuri salametsästyksen ilmiantamiseen ja vihjetietoihin (YLE, Leukumaavaara, 12.2.2015). Uutisesta huolimatta sivusto ei toimi tällä hetkellä (6.8.2019) suomenkielellä. Tämän lisäksi sivusto on erityisen hankala käytettävä ja vaikeasti löydettävissä, joka ei ole omiaan ainakaan madaltamaan ilmoituskynnystä. Sivustosta kerrotaan myös www.salakaadotseis.fi internetsivuilla, joka on luontoliiton susiryhmän ylläpitämä sivusto, ja tähtää salametsästyksestä tiedottamiseen, mutta tuolla sivustolla oleva osoite ei ole tätä tutkimusta tehtäessä 6.8.2019 toiminnassa. Kaikkiin siis muiden kuin viranomaisten ylläpitämien vihjepalveluiden tuottama arvo ilmiantossa on vähintäänkin kyseenalainen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen aihe on metsästysrikokset ja tutkimuskysymyksenä esitin, miksi metsästysrikokset eivät tule ilmi ja viranomaisten tietoisuuteen, sekä miten niistä ilmoittamista voitaisiin parantaa. Tutkimuksen tuloksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon tutkimuksen toteutusalue sekä haastateltavien toiminta-alue. Tutkimustulos onkin voimakkaasti sidoksissa Kainuun ja Pohjois-Savon maakuntiin. Tutkimuksen tulos perustuu merkittävältä osalta haastatteluissa saatuihin tietoihin, joka tulee ottaa huomioon tuloksen luotettavuutta arvioitaessa. Tutkimusta varten on haastateltu viittä eri metsästyksen kanssa toimivaa tahoa, joten haastattelun otanta on varsin pieni. Haastattelun vastauksissa erottuu kuitenkin tietyt seikat, jotka vaikuttavat metsästysrikosten syntymiseen, sekä niiden piilossa pysymiseen. Tästä johtuen voidaan olettaa, että haastateltujen määrää lisäämällä, ei tutkimuksen loppu-tulos olisi juurikaan muuttunut, vaan linjaus olisi oletettavasti pysynyt tutkimusta varten haastateltujen monipuolisesta taustasta johtuen samankaltaisena.

Tutkimuksen perusteella voidaan metsästäjien henkilökohtaisia asenteita pitää yhtenä merkittävimpana seikkana siihen, että metsästysrikoksia tapahtuu. Jos asenne ja kunnioitus vallitsevia sääntöjä ja lakeja kohtaan on kunnossa, ei todennäköisesti tahallista rikosta pääse tapahtumaan. Tutkimusta tehdessä kävi ilmi, että asenteet saadaan usein ikään kuin perintönä tai muista ympäristötekijöistä. Tämän vuoksi asenteiden muuttuminen saattaa olla iso haaste, sillä perintönä saatu asenne periytyy helposti myös seuraavalle sukupolvelle.

Lähes jokainen haastateltava korosti alueellisia eroja. Pienillä kylillä ja syrjäisillä seuduilla tahallisia metsästysrikoksia tapahtuu tämän tutkimuksen perusteella enemmän kuin lähempänä asutuskeskuksia ja taajemmin asutuilla alueilla. Syrjäiset seudut tarjoavat usein riittävää suojaa tahallisen rikoksen toteuttamiseksi. Pohjois-Savon ja Kainuun verraten laajaa metsäautotieverkostoa voidaan haastattelujen perusteella niin 'ikään pitää yhtenä metsästysrikoksia edesauttavana seikkana. Metsäautotieverkosto mahdollistaa nopean ja laajan liikkumisen paikasta toiseen, vaikka maasto olisi muuten vaikeakulkuista. Se mahdollistaa myös saaliin paremman havaittavuuden, sekä houkuttaa tieltä tai tielle ampumiseen. Syrjäiset seudut ei haastateltujen mukaan kuitenkaan mahdollista kovin hyvin sitä, etteikö tapahtumista joku tietäisi. Tämä oli mielenkiintoinen seikka havaita tutkimuksen edetessä, sillä se oli yksi kysymyksistä, joka oli itseäni askarruttanut ja johti osaltaan tutkimusaiheen valintaan. Tutkimuksen perusteella voidaan pitää siis todennäköisenä, että syrjäisilläkin seuduilla liikuttaessa joku tietää, näkee tai kuulee siellä liikuttavan. Tämä voi olla vaikkapa

aura-auton kuljettaja, marjastaja, retkeilijä, toinen metsästäjä, valvontaa suorittava viranomainen tai paikallinen asukas.

Ongelmaksi muodostui sen sijaan se, että rikollista toimintaa ei välttämättä tunnisteta tai sitä ei syystä tai toisesta haluta saattaa julkisuuteen. Yhtenä esimerkkinä haastatteluissa oli muun muassa tapahtuneen metsästysrikoksen tunnistaminen vasta useita päiviä myöhemmin. Tällaisessakin tapauksessa asiasta olisi kuitenkin hyvä ilmoittaa valvovalle viranomaiselle ennemmin, kuin pitää asiaa vähäpätöisenä ja omana tietonaan.

Tutkimuksen tuloksena voidaan arvioida, että tahalliset ja suunnitelmalliset metsästysrikokset tapahtuvat useimmiten pienissä, muutaman henkilön muodostamissa jahtiporukoissa. Tällöin voidaan pitää varmempana sitä, että ryhmässä on ainoastaan niin sanottuja luottohenkilöitä, jotka eivät tapahtumista puhu ryhmän ulkopuolella. Haastatteluissa saadun tiedon valossa tiedon leviäminen rikoksen tehneen ryhmän henkilöiden ulkopuolelle johtuu todennäköisimmin halusta kerskua esimerkiksi merkittävän isosta saaliista tai kaadosta, asioiden puhumisesta alkoholin vaikutuksen alaisena tai henkilöiden riitaantumista. Sen sijaan isoissa ja organisoiduissa, sekä metsästysseurojen järjestämissä tapahtumissa sekä jahdeissa ei koettu tapahtuvan tahallisia metsästysrikoksia. Metsästysseurojen toimintaa pidettiin yleisesti ottaen lakiin ja sääntöihin suhteutettuna esimerkillisinä.

Metsästysrikoksiin liittyy haastatteluiden perusteella merkittävässä määrin myös vaikenemista. Kuten edellä on mainittu, vaikeneminen saattaa johtua osittain siitä, että tapahtunutta metsästysrikosta ei tunnisteta, mutta merkittävämpänä seikkana pidettiin yhä vallitsevaa pelon ilmapiiriä. Tutkimuksessa ei voida täysin osoittaa, että pelko olisi aina aiheellista, vaikka haastatteluiden yhteydessä kävi ilmi konkreettisia esimerkkejä pelottelusta, uhkailusta ja ilmoittamiseen vaikuttamisesta. Tämä ei poista sitä tosiasiaa, että ilmoittamiseen liittyy pelkoa, ja se vaikuttaa merkittävästi metsästysrikosten ilmituloon. Tämä asia korostuu jälleen pienillä paikkakunnilla, jossa ihmiset useimmiten tuntevat toisensa. Pelon ilmapiiri johtaa myös vaikenemiseen. Vaikenemiseen johtaa myös se, että metsästysrikoksen tehnyt henkilö saattaa olla ilmoittajalle tuttu tai jopa sukua, eikä mitään ilmoitusvelvollisuutta asiassa ole tai koeta olevan.

Metsästysrikoksen syntymiseen tämän tutkimuksen perusteella vaikutti huonosti sakot tai ehdolliset vankeusrangaistukset. Sen sijaan aselupien menettämistä, menettämisseuraamusta rikosentekovälineen osalta sekä metsästyskieltoa pidettiin haastattelujen perusteella merkittävä metsästysrikoksia ennaltaehkäisevänä seikkana. Rangaistusasteikkoa pidettiin keskimäärin riittävänä.

Tutkimuksella ei voida osoittaa metsästysrikollisuudessa olevan järjestäytyneisyyttä, mutta järjestäytyneisyyttä uskottiin suurimman osan haastateltavien mielestä kuitenkin olevan. Järjestäytyneisyyden uskottiin kohdistuvan pääosin suurpetoihin. Järjestäytyneisyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä suunnitelmallista ja organisoitua tietoisesti toteutettua lainvastaista metsästämistä, joka on toistuvaa.

Tietoisuus ilmiantokanavista oli pääosin heikkoa, jonka lisäksi metsästystä valvovan viranomaisen vihjepalveluiden lisäksi tällaisia toimivia vihjepalveluita ei juurikaan ole löydettävissä. Tutkimuksen tuloksena voidaan haastattelutietoihin perustuen osoittaa, että nimettömät vihjeet lisääisivät oletettavasti merkittävästi metsästysrikosten ilmituloa.

Metsästäjäutkimusta pidettiin lähtökohtaisesti riittävänä, joskin sen läpäisemistä pidettiin melko helppona. Sen sijaan metsästyksen liittyvien lakien tulkintaa pidettiin tavallisen metsästäjän kannalta haastavana ja vaikea selkoisena. Tämän ei koettu kuitenkaan aiheuttavan juurikaan tahallisia metsästysrikoksia, mutta sen arveltiin haastatteluiden perusteella olevan osasy s pienempien rikkomusten syntymiselle. Näin ollen voidaan pitää tutkimuksessa osoitettuna sitä, että koulutus on haastatteluilla saadun tiedon mukaan riittävää. Jokaisen metsästäjän tulee kuitenkin huolehtia siitä, että oma tieto on ajantasaista, ja tarvittaessa jatko- tai kertauskouluttauduttava.

Valvontaa pidettiin yleisesti riittämättömänä ja sitä toivottiin lisää. Tämä tutkimus ei osoita, mitä tuloksia valvonnalla saadaan aikaiseksi, tai lisääisikö valvonnan lisääminen metsästysrikosten ilmituloa. Tämän tiedon selvittämiseksi olisikin hyvä toteuttaa kokonaan oma tutkimuksensa. Haastatteluissa kävi ilmi, että valvonnan lisäämisellä oletettiin olevan huomattava merkitys metsästysrikosten ilmitulon lisäämiseksi. Näkyvällä valvonnalla koettiin olevan myös metsästysrikosten syntymistä tehokkaasti ennalta estävä vaikutus. Tutkimuksessa kävi ilmi, että valvontaa kuitenkin tehdään jossain määrin, vaikkakin se koettiin riittämättömäksi, ja viranomaisyhteistyötä pyritään kehittämään entisestään, halu sen kehittamisestä on olemassa, ja se koettiin tärkeäksi valvonnan kehittymisen kannalta.

7.1 PARANTAMISEHDOTUKSET

Seuraavassa on lueteltuna parantamisehdotuksia metsästysrikoksien ja samalla muiden luonnonvararikosten ennalta ehkäisemiseksi ja niiden ilmitulon parantamiseksi.

Näkyvän valvonnan lisäämisellä voidaan olettaa olevan suuri vaikutus. Valvonnan tulee olla oikein kohdennettua niin paikan suhteen kuin ajallisesti. Nyky-yhteiskunnassa tieto ja

huhut leviävät hyvin nopeasti eri viestipalveluiden välityksellä, jolloin näkyvän valvonnan suorittamiseksi riittää se, että joku metsästystä harrastava ja mahdollisesti johonkin metsästysporukkaan kuuluva näkee valvontaviranomaisen läsnäolon. Tällöin tieto kiinnijäämisen riskistä kulkeutuu puhelimesta toiseen ja sen olemassaolo tiedostetaan yhä laajemmin. Etenkään näkyvän valvonnan rikoksia ennalta ehkäisevää vaikutusta ei voida aliarvioida. Haastatteluista käy ilmi, että esimerkiksi metsästyksen liittyviä lupia joutuu esittämään harvoin.

Käytössä olevista vihjepalveluista ja niiden olemassa olosta tiedottaminen tulisi olla aktiivisempaa. Haastatteluista käy ilmi, että tietoisuus vihjepalveluiden olemassaolosta oli varsin vähäistä. Haastatteluissa myös uskottiin, että jos vihjeen metsästysrikoksesta voisi antaa nimettömänä, niiden ilmitulo lisääntyisi merkittävästi. Tästä syystä, vihjekanavista tiedottamisen voidaan olettaa lisäävän rikosten ilmituloa. Tiedottamista tulisi keskittää paitsi alueille, joissa metsästysrikoksia tapahtuu, myös kohderyhmille, jotka metsässä liikkuvat. Retkeily harrastuksena on alati lisääntyvää (MTV, Kajaste 27.9.2017), ja luonnossa liikkuu jatkuvasti enemmän ihmisiä näkemässä ja kuulemassa. Oikein kohdistetulla tiedottamisella voitaisiin saada merkittävästi lisää havaintoja mahdollisesta rikollisesta toiminnasta luonnossa liikkuvilta, ja luontoharrastajilta.

Asenteisiin tulisi vaikuttaa myös oikeanlaisella ja oikein kohdistetulla tiedottamisella. Sukupolvelta toiselle peritty, tai ympäristötekijöistä saatu asenne sääntöjä ja luontoa kohtaan saattaa olla tietopohjaltaan hataraa ja sisältää varsinaisen tiedon sijaan olettamuksia ja uskomuksia. Asenteisiin vaikuttaminen on monimutkaista ja haastavaa, ja siksi tämän tutkimuksen lisäksi tulisi tutkia sitä, miten tietyillä aluilla voitaisiin parhaiten vaikuttaa metsästäjien asenteisiin. Tämä tutkimuksen tuloksena on kuitenkin pidettävä varsin todennäköisenä sitä, että lain ja sääntöjen kannalta vääränlaiset asenteet ovat hyvin harvalukuisten metsästäjien asenteita, mutta sitäkin näkyvämpiä ja metsästyksen sekä metsästäjien maineen kannalta erityisen vahingollisia. Lisätutkimusta vaatii myös se, miten oletettavasti yhä vallitsevaan pelon ilmapiiriin voitaisiin parhaiten puuttua ja vaikuttaa.

7.2 POHDINTAA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on ollut selvittää miksi metsästysrikoksista suurin osa jää viranomaisten tietämättömiin ja onko termille ”vaikenemisen laki” todellista pohjaa. Vaikenemisen laki termiä on käytetty myös mm. Jenna Harhalan opinnäytetyössä (Harhala,

2015), sekä poliisin julkistamassa ympäristörikoskatsauksessa vuonna 2019 (Poliisi, ympäristörikoskatsaus, s. 38), joten jo näiltä osin voinee päätellä termillä olevan jokin merkitys metsästysrikosten pysymisessä piilorikollisuutena. Tässä opinnäytetyössä olen avannut haastatteluihin pohjautuen asioita siitä, onko vaikenemisen lakia ja jos on, niin miksi sitä on. Haastatteluiden tuloksena voidaan esittää vahva oletus siitä, että vaikenemisen laki on edelleen ainakin alueittain voimassa, ja siihen johtaa osittain pelko. Tutkimusta voidaan siis ainakin tältä osin pitää onnistuneena.

Haastatteluissa pyrittiin selvittämään myös, miksi metsästysrikollisuus on piilorikollisuutta. Tähän on haastatteluiden perusteella saatu vastaus, joka antaa suuntaa ainakin sille, miksi se on piilorikollisuutta Kainuun ja Pohjois-Savon alueella. Nämä alueet ovat pääosin harvaanasuttuja alueita, joten tutkimusta voidaan pitää suuntaa-antavana myös muille harvaanasutuille alueille.

Tutkimuksen pääpaino on ollut haastattelulähteissä. Haastateltavina on ollut yhteensä viisi henkilöä, joilla kaikilla on vankka tietämys metsästyksestä. Haastattelut on toteutettu monipuolisesti kohdistuen kaikkiin metsästystä valvoviin viranomaisiin, sekä metsästäjän edustajaan. Vaikka haastateltavia oli määrällisesti varsin vähän, on heiltä saatu tietoa ollut kuitenkin monin paikoin varsin yhdenmukaista. Tästä syystä voidaankin pitää todennäköisenä, että lisäämällä haastateltavien määrää, olisi saatu mahdollisesti enemmän ainoastaan yksittäisiä poikkeavia mielipiteitä, mutta tutkimuksen tulos, ja pääpiirteet olisivat pysyneet samankaltaisina. Huomautuksena on kuitenkin mainittava haastateltavia valittaessa, että haastattelu kutsu laitettiin kaikkiaan neljälle viranomaiselle ja peräti kuuteen eri metsästysseuraan. Kaikki viranomaistahot suostuivat haastateltaviksi, mutta metsästysseuroista ainoastaan yksi vastasi haastattelupyyntöön. Tämä on sinällään harmillista, sillä yleisen mielipiteen kannalta olisi ollut hyvä saada metsästäjien itsensä ääni vielä paremmin kuuluviin, vaikkakin kaikki haastateltavat harrastavat metsästystä ja edustavat osittain myös metsästystä harrastavan näkökulmaa.

Tutkimuksessa päädyin antamaan pääpainon haastatteluille, sillä uuden lain mukaan muun muassa poliisin tietojärjestelmien käyttö tutkimuksissa edellyttää varsin haastavan hakuprosessin takana olevaa erillistä tutkimuslupaa (tietosuojalaki 6 ja 7 §, 5.12.2018/1050). Tätä opinnäytetyötä varten on haettu tutkimuslupaa sekä rajavartiolaitokselta, että poliisilta, joista tutkimuslupa myönnettiin rajavartiolaitoksen toimesta haastattelua varten, mutta poliisin toimesta poliisin järjestelmien käyttöä tutkimuksellisiin tarkoituksiin varten evät-

tiin. Tämä asian vuoksi tutkimuksesta on jätetty pois muun muassa vertailu konkreettisista toimenpiteistä ja seikoista, jotka ovat johtaneet joko esitutinnan käynnistymiseen tai metsästysrikoksen tekijän ilmituloon. Tämän seikan en usko kuitenkaan vaikuttavan varsinaiseen tutkimuskysymyksen vastaukseen.

Haastatteluissa pyrin ottamaan mahdollisimman paljon huomioon haastateltavien omat näkemykset kokonaisuuden kannalta, mutta myös selvät yleisestä linjasta poikkeavat näkemykset on tuotu esille. Kaikkea haastatteluissa kerättyä tietoa ei ole ollut varsinaisen tutkimuskysymyksen kannalta tarpeen tuoda tässä opinnäytetyössä esille, mutta jokainen tiedonmurunen on otettu huomioon kokonaisuutta arvioidessa. Näillä pienillä seikoilla koen olevan kuitenkin merkitystä tutkimuksen objektiivisuutta arvioitaessa, ja että haastattelutuloksia analysoitaessa on todella otettu yhdenkin haastateltavan oma näkemys aiheesta huomioon.

Tutkimusta tehdessäni nousi esille paljon uusia asioita, joita en tutkimusta aloittaessa osannut ottaa huomioon, mutta lopputuloksessa nämä asiat ovat selvästi auki kirjoitettuna. Tutkimuksen lopullisia päätelmiä voidaan pitää luotettavana tietona siitä, mikä on metsästysrikoksen syntymekanismi ja tyypillinen ilmenemismuoto, ja millä tavoin metsästysrikkoksia voitaisiin mahdollisesti tulevaisuudessa paremmin ehkäistä. Tutkimuksen lopullinen tulos onkin enemmän viiden asiantuntijan yhteinen lausunto, jonka on tutkimuksen tekijä kirjoittanut puhtaaksi. Uskon, että tämä tutkimus auttaa yleisesti metsästystä valvovia viranomaisia ymmärtämään metsästysrikollisuuteen voimakkaasti liittyvää piilorikollisuutta paremmin, ja auttaa tältä osin heitä tarvittaessa puuttumaan epäkohtiin entistäkin tehokkaammin.

Sisällysluettelon laadinnassa olen pyrkinyt kiinnittämään huomiota siihen, että tarvittaessa tutkimuksesta on helposti löydettävissä yksittäinen metsästysrikokseen liittyvä seikka. Tällä koen olevan merkitystä juuri siksi, että työn hyödynnettävyys yksittäisenä metsästysrikollisuudesta kertovana asiakirjana olisi parempi.

7.3 LOPPUSANAT

Metsästys on Suomessa merkittävä harrastus, joskin se on myös paljon tietyille alueille kohdistunut harrastus. Metsästyksen liittyy paljon omanlaistaan kulttuuria, jota metsästystä harrastamattoman on vaikea tietää, ymmärtää tai omaksua. Metsästyksellä on Suomessa

myös pitkät perinteet ja se on monelle harrastus siinä missä jalkapallokin. Tekemäni haastattelut ja esitetyt tilastot osoittavat, että metsästys kaipaa yhä uusia harrastajia sen olemassa olon ja kulttuuriperinteen säilyttämiseksi.

Aloitin tämän opinnäytetyön ja tutkielman tekemisen metsästyksen liittyen lähes puhtaalta pöydältä. Opinnäytetyötä tehdessäni, olen päässyt yhä paremmin sisälle metsästyksen kulttuuriin ja toimintatapoihin, sekä löytänyt siitä paljon uusia mielenkiintoisia asioita. Kiitos tästä kuuluu etenkin kaikille haastateltaville, jotka rohkeasti kertoivat mielipiteensä asioista. Tämän lisäksi olen päässyt ja joutunut tutustumaan hyvin laajasti metsästyksen liittyviin lakeihin, asetuksiin ja muihin sääntöihin sekä toimintamalleihin. Henkilökohtaisesti uskon tämän opinnäytetyön tukevan minua merkittävästi tulevassa ammatissani yhtenä metsästystä valvovan viranomaisen edustajana.

Haastattelujen ulkopuolelta, metsästyksestä yleisesti ihmisten kanssa keskustellessani huomasin, että metsästyksen liittyy huomattava määrä tunnepohjaista asiaa niin puolesta kuin vastaan. Toimivan yhteisön kannalta on kuitenkin oleellista, että koko yhteisö siinä missä yksilökin puhaltaisivat yhteen hiileen, ja toimisivat yhteisiä pelisääntöjä kunnioittavalla tavalla, näin koko yhteiskuntajärjestelmä toimii kaikkia osapuolia kunnioittaen ja parhaalla mahdollisella tavalla.

8 LÄHTEET

Eduskunta, Kirjallinen kysymys 52/2002, luettavissa:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/kk_52+2002.pdf

Harhala, Jenna, Metsästyslaki ja rikollisuus Suomessa, Vaasan ammattikorkeakoulu 2015, luettavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102570/Jenna_Harhala_Metsastyslaki_ja_rikollisuus_Suomessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

HE 203/2001, Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 48 a luvun, pakkokeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

HE 221/2010, Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonvararikoksia koskevien säännösten uudistamisesta

Iltalehti 5.7.2019, Toivanen, luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/570e0d33-8c61-43e3-b108-665758fdcae0>

Iltasanomat, Nuutinen 10.7.2014, luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000780364.html>

Kainuun liitto, luettavissa: <https://www.kainuunliitto.fi/etusivu> luettu 18.8.2019

Kaleva 5.12.2001, luettavissa: <https://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/jopa-200-salakaatoa-yla-karjalassa-ja-koillis-savossa/141892/> luettu 5.9.2019

Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kananen, Jorma 2015: Opinnäytetyön kirjoittajan opas, näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun, Jyväskylä, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Komulainen, Ismo 2019: Vanhempi rajavartija, Rajavartiolaitos, Kuhmo, Haastattelu Kajaani 8.7.2019

Luonnonvarakeskus, Metsästys 2018, 24.7.2019, luettavissa: <https://stat.luke.fi/metsastys> luettu 13.9.2019

Luontoliiton Susi-ryhmä, luettavissa: <http://www.salakaadotseis.fi/> Luettu 18.8.2019

Maa- ja metsätalousministeriö, luettavissa: <https://mmm.fi/riista/metsastys-ja-riistanhoito/salametsastys> luettu 1.8.2019

Metsähallitus, erävalvontaraportti 2018, luettavissa:

<https://www.eraluvat.fi/media/dokumentit/valvontaraportit/eravalvontaraportti-2018.pdf>

Metsähallitus, ilmoitus erätarkastajalle, luettavissa:

<https://www.eraluvat.fi/erapalvelut/eravalvonta/ilmoitus-eratarkastajalle.html>

Metsästäjäliitto, metsästysetiketti, luettavissa: <https://metsastajaliitto.fi/node/123> Luettu 16.8.2019

Mettala, Jarkko 2019: Metsästyksen harrastaja, Kainuu, Kajaani, haastattelu Kajaani 4.7.2019

MTV, Kajaste 27.9.2017, luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/retkeilyn-suosio-kovassa-kasvussa-yllattava-ryhma-innostui-luonnosta/6593432#gs.tz5e0m>

Niemelä, Juha, Pakkokeinot metsästysrikosten tutkinnassa, Itä-Suomen yliopisto 2017, luettavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20170596/urn_nbn_fi_uef-20170596.pdf

Oulun poliisilaitos, tiedotteet, 7.11.2018, luettavissa: https://www.poliisi.fi/oulu/tiedotteet/1/0/pahoinpitely_sotkamossa_metsatyksenvalvonnan_yhteydessa_75648

Partanen, Kalevi, Metsästysrikosten esitutkinta, Poliisiammattikorkeakoulu 2018, luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150559/ON_Partanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Pohjolainen, Harri-Pekka 2019: Ylikomisario, Itä-Suomen poliisilaitos, Kuopio, Haastattelu Kuopio 5.6.2019

Poliisi, sähköinen rikosilmoitus, luettavissa: https://www.poliisi.fi/rikokset/sahkoinen_rikosilmoitus

Poliisi, vihjeet, luettavissa: <https://www.poliisi.fi/nettivinkki>

Poliisi, vihjepuhelinluettelo, luettavissa: <https://www.poliisi.fi/rikokset/vihjepuhelinluettelo>

Poliisi, ympäristörikoskatsaus 2019, luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstruutu-re/82841_IP1707971_Poliisihallitus_ymparistorikoskatsaus_julk_net3.pdf?1eb240da1914d788

Puumala, Miska 2019: Vanhempi konstaapeli, Oulun poliisilaitos, Kajaani, Haastattelu sähköposti 19.8.2019

Rajavartiolaitos, vihjeet, luettavissa: <https://www.raja.fi/vihje>

Suomen luonto, Kaartinen, 4.4.2019, luettavissa: <https://suomenluonto.fi/artikkelit/julkinen-salaisuus/> luettu 1.8.2019

Suomen riistakeskus, 8.1.2014, luettavissa: <https://riista.fi/metsastys-yha-enemman-myos-naisten-harrastus/> luettu 19.8.2019

Suomen riistakeskus, luettavissa: <https://www.riistainfo.fi/>; <https://www.riistainfo.fi/oppitunti/loukkupyynti/>; <https://www.riistainfo.fi/oppitunti/jalkanarut-ja-ansat/>; <https://www.riistainfo.fi/oppitunti/rautapyynti/>; <https://www.riistainfo.fi/kurssi/hirven-metsastys/>; <https://riista.fi/riistahallinto/riistanhoitoyhdistykset/rhyn-jasenyys/> Luettu 2.8.2019

Suutarinen, Johanna, Laittomuuksien ekologia. Salametsästyksen vaikutukset luovallisesti metsästettäviin susipopulaatioihin ihmisen hallitsemassa elinympäristössä, Oulun yliopisto 2019: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526222271.pdf>

Toikkanen, Seppo 2019: Erätarkastaja, Kainuu, Suomussalmi, Haastattelu Suomussalmi 20.6.2019

Yle, Leukumaavaara, 12.2.2015, luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-7799891>, luettu 13.9.2019

Yle, Mäkelä 21.3.2016, luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8757202>, luettu 13.9.2019

LIITE

TEKIJÄ: Jesse Lindholm, Poliisiammattikorkeakoulu 20172C

AIHE: Vaikenemisen laki – Miksi metsästysrikokset eivät tule viranomaisten tietoon?

HAASTATTELU KYSYMYKSET VIRANOMAISILLE JA MUILLE TOIMIJOILLE

METSÄSTYSKULTTUURI

- 1) Mitä metsästys mielestäsi on?
- 2) Mitä metsästys on parhaimmillaan?
- 3) Mitä mieltä olet Suomalaisesta metsästyskulttuurista, toimintatavoista?
- 4) Miten ne ovat mielestäsi muuttuneet?
- 5) Mihin suuntaan haluaisit niiden muuttuvan seuraavan 20 vuoden aikana?
- 6) Miten uskot niiden muuttuvan?
- 7) Mitä mieltä olet kannanhoidollisen metsästyksen nykytilasta?
- 8) Onko se mielestäsi riittävää vai liian vähäistä?
- 9) Mikä on mielestäsi seuratoiminnan merkitys metsästyksessä?

METSÄSTYSASENTEET

- 10) Millaiset ovat mielestäsi asenteet metsästykseseen metsästäjillä / muilla?
- 11) Miten asenteet ovat mielestäsi muuttuneet?
- 12) Miten asenteisiin voitaisiin mielestäsi vaikuttaa?
- 13) Onko metsästyskoulutus (metsästäjäntutkinto) mielestäsi riittävää?

METSÄSTYSRIKOKSET

- 14) Ovatko metsästäjät mielestäsi riittävän tietoisia metsästykseseen liittyvien lakien sisällöstä ja niiden merkityksestä?
- 15) Paljonko uskot, että metsästysrikoksia ja törkeitä metsästysrikoksia tapahtuu vuodessa Suomessa ja toiminta-alueellasi?

LIITE

- 16) Johtuuko metsästysrikosten ja törkeiden metsästysrikosten syntyminen mielestäsi tietämättömyydestä, vahingosta vai välinpitämättömyydestä? Jostain muusta, mistä?
- 17) Kuinka suuri vaikutus mielestäsi rikoksen syntyyn on omalla asenteella?
- 18) Miten metsästysrikoksia voitaisiin mielestäsi vähentää?
- 19) Kuinka suuren osan metsästysrikoksista uskot jäävän pimentoon?
(piilorikollisuutta)
- 20) Kuinka suuressa osassa näistä uskot, että joku sellainen, joka ei ole itse rikokseen osallistunut edes välillisesti, tietää rikoksen tapahtuneen ja tekijät? (esimerkkejä?)
- 21) Miten kiinnijäämisenriskiä voisi mielestäsi lisätä?
- 22) Mikä olisi mielestäsi tehokkain rangaistusmenetelmä metsästysrikoksissa? Miksi?
- 23) Onko valvonta mielestäsi riittävää?
- 24) Miten valvontaa pitäisi mielestäsi lisätä?
- 25) Kohdistuuko valvonta mielestäsi oikeisiin kohteisiin?
- 26) Onko valvonnan resurssit mielestäsi riittävät?
- 27) Onko metsästysrikollisuudessa mielestäsi järjestäytyneisyyttä?
- 28) Mikä on mielestäsi metsästäjien yleinen asenne metsästysrikoksiin?
- 29) Miksi mielestäsi metsästysrikokset eivät tuli ilmi?
- 30) Vallitseeko asiassa mielestäsi pelon ilmapiiri?
- 31) Miten mielestäsi metsästysrikosten ilmituloa voitaisiin parantaa?

HENKILÖKOHTAISET KYSYMYKSET

- 32) Harrastatko itse metsästäystä?
- 33) (Kuinka kauan olet harrastanut?)
- 34) Kuulutko metsästysseuraan?
- 35) (Ikä?)

LIITE

BONUSKYSYMYKSET (Mikäli aikaa on tai on sopivaa kysyä)

36) Tiedätkö metsästysrikoksia tapahtuneen tuttava- / lähipiirillesi? (viran ulkopuolelta)

37) Oletko ilmoittanut näistä viranomaiselle, tai onko joku muu ilmoittanut?

38) Oletko tietoinen ilmoituskanavista (mm. wwf ja Isl), ja ovatko ne mielestäsi toimivia?

VAPAASANA